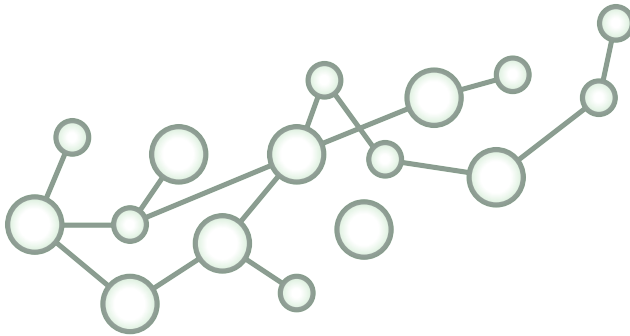

VOHKARE

nro 3

tekoäly, kultit, yhteiskunta, eriarvoistuminen, palvelutarjonta, ammattilaisuus, digitalisoituminen, terveys, nuoret, kelpoisuus, assosiaatiot, verkkopalvelut, vakoilijat, moniongelmaisuus, visiot, toipuvuus, satelliitit, koulutus, häirintä, rekrytointi, toimintaympäristö..

praktiikat
sille
minkälainen
maailman pitäisi
olla

Korkeammassa
tason tavoitteet
ja keinot
saavuttaa ne

Harmintekijäksi sen heti vainusi, mutta sitten alkoi ounastelu ja taashan se oli ollut hilkulla, mutta aiomukset kantautuivat tästäkin ankeasta.

Vohkare on sopivin väliajoin ilmestyvä, toistaiseksi ISSN-tunnukseton, julkaisu. Tekstit, tietokonegrafiikka ja taitto © Marko Seppänen (teksteissä viitattu asianomainen), Hoito.org. Sisältö on enimmäkseen ensinnä tässä julkaisussa ilmestynyttä, voidaan kuitenkin olla ollut joiltain osin Uskottavaa vai totta -blogissa kehittymässä.

Numerokohtainen koontiversio: 41146

<https://facebook.com/vohkare>

<https://view.publitas.com/vohkare/nro3>

Sisällysluettelo

Eriarvoistuminen	4
Ajatusten laatu kelpoisuuden mittarina.....	8
Hyökkäyskeräin	11
Tulevaisuuden palvelut ja asiantuntijuus	16
Kaikkien kykeneväisyys toipua mistä vain	22
Maailmaa ohjaillaan.....	25
Digitaaliset hetket vaikuttamassa myöhempään sellaisiin.....	28
Ajatusten pelimerkistämisestä.....	31
Häirinnän kohdistuessa ulkopuolisiin.....	34
Opiskeluista jäi jotain purnattavaa.....	35
Epäeettisiä "mitä jos"-kokeiluja.....	38
Psykiatri on ruma sana	40
Ihmisenä olemiseen hienoisesti vaikuttavuus	42
Häirintään osallistuja attribuointien uhrina.....	44
Missiot, hankkeet yms.....	46

Eriarvoistuminen

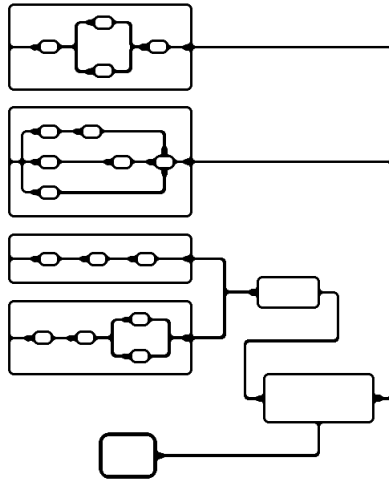
Suomalainen yhteiskunta kulkee kohti aikaa, jossa heikommin pärjääväksi jossain vaiheessa elämäänsä saatetuilla ja yksinäisillä ei ole ketään tai ketään luotettavaa, jolle kertoa ongelmistaan, sillä palveluiden osalta laatu heikkenee kategorisesti rahoituksen vähenemisen, innovaatioiden vähyden ja palveluntuottajien osittain tarkoituksellisen eriarvoistumiskehityksen puoltamisen kautta. Eriarvoistuminen sinänsä on ollut sisäänrakennettuna suomalaiseen yhteiskuntaan jo päivästä yksi alkaen, sillä ihmisiin kohdistuvat rajoitukset ja hidasteet perustuvat ideaan, että ihmisillä täytyy aina olla jotain kadehdittavaa, ettei yhteiskunta pysähtyisi. Käytännön tasolla eriarvoistuminen ei tietenkään näy niin selkeästi kuin se tavataan pelkistää, vaan ihmiset jatkavat elämäänsä kuin olisivat tietämättään eräänlaisessa tarinassa, jossa heille sallitaan ajoittain ajattelun ja valinnan vapauden tuntemuksia. Huomaamattaan heihin vaikuttavat muutkin tahot kuin varsinaiset tarinan puojat.

Digitaalisuutta ja tekoälyä tuodaan esille kaikille onnellisuutta ja parempaa elämää tuovana, mutta monesti kyse on siitäkin, että niillä ostetaan aikaa pitää ihmisiä odottavaisena sen aikaa, että erinäiset julkiset hankkeet ja projektit saadaan valmiiksi tai riittävän pitkälle valmistelluksi, jotta niiden tuomia ja odotettuja oheishyötyjä päästäisiin hyödyntämään enemmän valtaa ja mahdollisuuksia hankkineiden piireissä (esim. kaiken valvonta ja monitorointi). Tuon odotusajan aikana tekoälyt eivät opi lukemaan ihmisten deskriptiivisesti luonnehdittuja ongelmia terveyden- tai sosiaalihuollon palveluiden käyttämistä tietojärjestelmistä ja täten tuottamaan ihmisille automaattisesti parempia elämänohjeita ja kä-

sittelysuunnitelmia, mutta sen sijaan ihmisten interaktiot elektronisten laitteiden kanssa tietoverkkoa, työmaita, kouluja tjm. käytettäessä päätyvät entistä varmemmin tietorekistereihin, joista viranomaisilla on oikeus kerätä tietoa johonkin master-rekisteriin, josta on tehtävissä automaattisia tietokyselyjä, joiden pohjalta on tarvittaessa tehtävissä automaattisiakin toimenpiteitä. Nämä toimenpiteet eivät välttämättä ole välittömiä, vaan johonkin voi kirjautua tietoa jonkun ihmisen oletettujen aikomuksien todennäköisyyksistä, perusteista ja valintavaihtoehdoista, jotka valitsevat eri kohdin hänen elämäänsä, eikä sitten sillä erää muuta. Ts. pidetään tarkoituksenmukaisena, että ihmisten kehittymistä, kulkeutu-

mista ja mahdollisuuksien mukaan mentaalista käytöstäkin pystytään seuraamaan ja mielellään toki myös ennakoimaan. Kun sitten myöhemmin osoittautuu tärkeäksi, että on syytä puuttua jonkin ihmisen elämänkulkuun, ei sitä osuutta suoriteta pelkästään toimistohuoneista käsin, vaan siihen käytetään sellaisia toiminnassa avustavia ihmisiä, joilla on jokin näennäinen luontainen mahdollisuus läsnäoleiluun tai kommunikointiin kohdeyksilön kanssa.

Ns. tavallisten ihmisten haluun puuttua muiden ihmisten elämään vaaditaan jonkinlaista itsensä etäännyttämistä inhimillisestä ajattelusta ja sen korvaamista halulla tai kiinnostuksella ymmärtää/tunnistaa kaavamaisuuksia ihmisten toiminnassa eli suhtaudutaan ihmiseen biologisena koneena. Kulttimaisesti toimivat privaatit yhteisöt ja median tietynlaisia asenteellisuutta villitsevä toiminta voivat saada tuntemaan, että on paljonkin sellaisia asenteellisesti vertaisia ihmisiä, jotka hyväksyvät osan ihmisistä olevan eräänlaisia leluja, joilla ja joille voi tehdä mitä vaan, kokeilujen ja tavoitteiden tullessa vietyä läpi systemaattisen toiminnan kautta, joka perustuu ihmisten käytöksen mallinnettavuuteen ja ennustettavuuteen. Kunkin valtioneuvoston rakenteellisia yhteiskunnallisia muutoksia aiheuttavat toimet melkeinpä tyypillisesti varmistelevat sitä, että yhteiskunnassa on aina suuri joukko ihmisiä (enemmän kuin miljoona ihmistä), jotka ovat alttiina heihin kohdistuvalle eriarvoistamiselle ym.

Eri ammateissa toimivat ihmiset ja eri tavoin automatisoidut järjestelmät ovat olleet tähänkin mennessä valmiita tuottamaan ja ylläpitämään ihmisten eriarvoistumista, mikä palveluiden osalta johtuu erityisesti siitä, että palveluiden

tarjoajat eivät ole harkkaita kertomaan miten he tuottavat ratkaisunsa, vaan he suosivat kapitalistista hinnoittelumallia, missä paremmat ratkaisut maksavat enemmän ja jos ei ole varaa, sitten on ilman ratkaisuja. Vai oletko koskaan kuullut esim. psykiatrin perustelevan miten hän ymmärtää ihmisen ajattelua ja kuinka se kytketty elimistön muuhun toimintaan?

Muiden ihmisten ajattelun ja käytöksen

parempi ymmärrettävyys, yhteiskunnan osittainen ja pitkään jatkuva epätoimivuus erilaisille ihmisille, hyväksyntä eriarvoisuuden läsnä olemiselle ja digitalisoituminen tarjoavat hyvän perustan sille, että ne joilla on enemmän moti-

Tekoälyiset ratkaisut tarjoavat lisää helppoutta ihmisten eriarvoistamiseksi eli hyödyllisemmän aineksen päästämiseksi sinne, mistä heistä on hyötyä tarinan punojien kannalta.

vaatiota ja resursseja saada muutoksia aikaan ja järjestellä asioita jonkin tarkoituksen mukaisella tavalla, voivat tehdä niin varsin vapaasti. Eihän

Suomessa ole todellisia vastavoimiakaan kuin retorisella tasolla. Enemmän valtaa ja ohjausvai-
kutusta käsittelevät pystyvät suht helposti ka-
navoimaan hyväosaaisuutta, ammattiosaamista,
virikkeitä ym. sinne minne halutaan, mitä heidän
agendojensa puoltajat mielellään avustavat. Täl-
laisen ohjailun ei aina tarvitse olla suurieleistä.
Esim. jos yhdessä koulussa halutaan käytettävän
sellaista oppikirjaa, jonka arvioitu olevan hiu-
kan luotaan pois työntävä ja toiseen halutaan sel-
lainen, joka vetoaa paremmin, eivät tietynlaisia
agendoja puoltavat koulujen rehtorit ja esim. fy-
siikan opettajat käy kinastelemaan asiasta, vaan
toteuttavat pyydetyn kuten ennenkin. Tai ehkäpä
jokin opettaja vedetään pois tehtävistään suorit-
tamaan jotakin projektia ja otetaan tilalle sellai-
nen, joka osaa lähinnä kirjoittaa liitutaululle sen
mitä kirjastosta saatavassa kirjassa sanotaan ellei
suorastaan käytetä pätevää opettajaa huonom-
pana versiona kuin mihin hän todellisuudessa
pystyisi.

Terveydenhuollon ja hyvinvoinnin puolelta
löytyy paljon sellaista ihmeellisyyttä, missä tar-
jolla olisi valtavasti tutkimustietoa, julkaisuja ja
simulaatiota sekä ihmisen sisäisestä, että sosiaa-
lisesta toiminnasta, mutta silti asiakas on tyypil-
lisesti se, joka laajentaa esim. terapeutin osaa-
mista tuomalla tiedettäväksi jotain sellaista, joka
menee yli siitä, minkälaiseksi palveluntarjoaja
on koulutuksen kautta itsensä kehittänyt. Ikään
kuin oltaisiin tittelin tai jonkin metodologian
puoltamisen vankeja. Enemmän ideaalisessa yh-
teiskunnassa ihmisestä olisi universaali simuloi-
tu malli, joka perustuisi eri ammattilaisten tuot-
tamaan dataan opetettavistaan, asiakkaistaan,
potilaistaan, tutkittavistaan, havainnoitavistaan,
monitoroitavistaan, haastateltavistaan jne. mitä
voitaisiin siitä käyttää palveluiden tarvisijoiden
hyödyksi. Nykyisellään jonkin maantieteellisen
alueen kaikki terapeutit voivat olla eräänlainen
koriste, josta ei ole erityisempää hyötyä asiakkail-

le, mutta ilman heitä tuntuisi kuin jotain puut-
tuisi.

Tekoälyiset ratkaisut tarjoavat lisää help-
poutta ihmisten eriarvoistamiseksi eli hyödyllis-
emmän ihmisaineksen päästämiseksi sinne,
mistä heistä on hyötyä tarinan punojien kan-
nalta. Esim. jos haluaisi muuttaa toisaanne asu-
maan tai töihin, voi päästä lähinnä odottamaan
sitä, että tekoälyavusteiset järjestelmät mahdol-
lisesti sitten joskus kehittyisivät yksinkertaisia
kriteerejä automaattisesti käsittelevistä joksikin
hienoisemmaksi. Tällaista voi jossain määrin
verrata siihen, että perustetaan eettisiä toimi-
kuntia päättämään siitä, miten autoa ohjaavan
tekoälyn pitäisi toimia, jos sen pitää valita mihin
kohtaan ihmisryhmää se törmää, jos törmäys-
tä ei voi välttää. Kriittisiä hakeutumista vaativia
asioita ovat, elämän sujuvuuden kannalta, esim.
luottotietojen käsittelyyn, asunnon hakemiseen
ja työpaikan metsästyksen liittyvät. Tekoälyjen
päättäessä liiaksi tällaisiin liittyvien hakemuksi-
en käsittelystä, ei voine pitää perusteltuna luon-
nehtia mahdollisesti tulevan perustulon saajia
esim. työtä vieroksuvina tyyppeinä. Nykyisin tätä
virkaa hoitavat epäluottettavat ihmiset.

Ihmisten toivoisi nostattavan keskustelua
saatavilla olevien vaatteidenkin kelpoisuudesta,
mutta he eivät osaa tai eivät viitsi, tai vielä to-
dennäköisemmin, ovat tottuneet siihen, miten
asiat ovat. Vaatteethan ovat jotain, jotka määrit-
tävät muille ihmisille, minkälainen on ihmisenä,
sekä ne ohjaavat sitä miten ihminen kohdataan.
Unohtamatta sitäkään, miten ihminen itse kokee
itsensä ja sitä kautta, mihin hän on minäkin het-
kenä paremmin kykeneväinen. Voitaneen pitää
melko varmana, etteivät edes vasemmiston lau-
lujen tekijät ole tehneet yhtään sellaista laulun
sanoitusta, jossa pyritään tuomaan tajuttavaksi,
kuinka paljon vaatteiden tuntu ja olemus vaikut-
taa itsetuntoon ym. Sen sijaan siitä on varmaan
jo jonkun verran luriteltu, kuinka tekoäly vie

työpaikat ja kuinka vanha ”tehdas-ajattelu” ei ole enää nykypäivää. Sen perusteella, että jokainen yhdysvaltalainen vaatemerkki tajuaa estää parhaimpien tuotteidensa myynnin Suomeen Amazonin kautta, osoittaa, että vaatteiden merkitys ihmisten hyvinvoinnissa on yleisesti tiedossa ainakin vaatevalmistajien osalta. Kulttuurin merkitys on laajemmin tiedostettu hyvinvoinnin kannalta, vaikka toisaalta senkin käyttö hyvinvoinnissa voi olla pelkkä tekosyy tuoda esiin aloittelevien taiteilijoiden tuotoksia ”siellä missä ihmiset tapaavat liikkuu”. Todellinen kulttuurin tuoma hyvinvointi ei perustu siihen, että kuljetaan jonkin ”kulttuuripitoisen” asian ohitse, vaan se yleensä se vaatii aktiivista ajattelua.

Eräs asia, mistä voisi johtaa hyviä muutosliikkeitä, liittyy ihmisten elämän laatua parantavien innovaatioiden ja ratkaisujen aikaansaamista vastapainona sille trendille, että palveluita etäännytetään henkilökohtaisesta kohtaamisesta laadullisesti välttävään käsittelyyn jonnekin toisaallepäin Suomea. Hyödyllisen henkilökohtaisen tarpeen korvaajaksi ei välttämättä riitä se, että puhuu tuttaviensa kanssa, koska heihin kohdistuu paineita huolehtia ensisijaisesti itsestään, eivätkä he muutenkaan ole ehkä koskaan elämässään oppineet vaikuttamaan avustavasti jonkun toisen puolesta jossain toisaalla - varsinkaan jos se vaatisi aikaa, ihmisresursseja ja suunnittelua.

Olisi toki toivottavaa, että nuoriin opiskelijoihin kohdennetut opiskelusuunnitelmat, joissa korostetaan mm. eri oppiaineiden ”ristiinpölyttämistä”, tuottaisi sellaisia systeemiajattelua osaavia ihmisiä, jotka ymmärtäisivät minkälaisia innovaatiota Suomessa olisi tehtävä ja valitsisivat jatko-opintonsa ja ystävänsä sen mukaan, mutta pakotetusti mielessä pidettävät visiot jatko-opinnoista sysinevät ”ylimääräistä” ajattelua kauemmas aina siihen asti kunnes he ovat jo pitkällä tullakseen osaksi sitä yhteiskunnallista koneistoa, jonkalaiseksi heidän suunniteltiin-

kin tulevan. Ja jos joku uhkaa livahtaa vallankumouksellisen puolelle jollain osa-alueella, voidaan vastareaktioon ryhtyä jo ennen kuin mitään erityisen disruptiivista on saatu edes aluilleen, minkä keinona tarjoavat mm. teleyhtiöt, joilla on luontainen mahdollisuus monitoroida, suodattaa ja muokata vallankumouksellisuutta edistävien ihmisten viestintää. Poikkeuksellisten ihmisten päätelaitteisiin lisätyt valvontasovellukset- ja prosessit sitten vielä erikseen. ■

Ajatusten laatu kelpoisuuden mittarina

**Useisiin eri aihealueisiin liittyvän tiedon hyödynnettävyys sa-
massa tilanneyhteydessä, saman ihmisen mielessä, on toivot-
tavaa, sillä se viestii itselle ja muille hyvästä opitun aiempaan
integroitumisesta. Muilla ihmisillä on kuitenkin keinonsa eh-
käistä tällaista alkaen uneen vaikuttavuudesta, jonka olisi tar-
koitus olla mieltä selkeyttävää ja järjestelevää. Ajattelun kel-
poisuuteen voidaan vaikuttaa paljonkin aiemmin ennen kuin
tilanteet tietynlaisen ajattelun tarpeella tulevat esille.**

Liialliselta ajatusten sekamelskalta välttyneet tapaavat pärjätä paremmin liikemaailmassa, ihmissuhteissa ja muutenkin elämässä, välttyneisyyden viitatessa siihen, että heidän oma toimintansa on voinut hälventää tai pahentaa sellaista sekamelskaisuuden uhkaa, joka on muiden ihmisten aikaansaannosta. Ihmisellehän on luontaista pyrkiä pitämään mielensä sellaisessa kunnossa, että hän elämää pidemmälle vietettyään pystyy edelleen hyödyntämään aiempaa tietotaitoa mahdollisimman helposti ja hän pystyy saamaan muistoihinsa liittyvät emootiot esille ilman runsasta ylimääräisten ajatusten tulvaa, joten hän ei itse pitäisi mielensä sekamelskaisuutta tavoiteltavana tilana.

Muiden ihmisten luomaa mielen sekamelskaisuuden uhkaa voi lieventää käsittelemällä tietoa ja kokemuksiaan paremmin tai keskittymällä kapea-alaisempiin asioihin, mutta koska ihmiset ovat aina halunneet tehdä asioita kuten ihmisiä vertailtavaksi jonkinlaisilla kelpoisuusasteikoilla kuten äänenlaadulla, pisimpään juoksemisella,

eniten ratkaisemisella, hyödyllisimmin sosioli-
soitumalla, pragmaattisimmin tekemisellä tjms.,
tapaavat he täten haluta nähdä itsensä tai suosikkinsa tällaisen asteikon yläpäässä, mikä sitten johtaa tarpeeseen heikentää muissa ihmisissä sitä, mitä he käyttävät kaikkeen eli heidän ajattelukykyään.

Olosuhteet, kohdeyksilön asema, tilaisuus ja mahdollisuudet ovat kaikki sellaisia yksittäisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, kenen ajattelun kelpoisuus tulee kohdanneeksi haittaa. Pyrkimyksistä riippuen kohteena voi olla esim. peruskoulun aikoinaan keskeyttänyt pursimies, yliopiston dekantti, viestintätoimiston nuori, hyvin koulutettu assari, 5 vuotta kilpailijoita edellä oleva, yksin toimiva tekoälykehittäjä tai Peikko Groupin maajohtaja. Oman ongelmansa muodostaa se, jos ei ole yksiselitteisen selkeää, mikä on uhka mielen sekamelskaisuudella myöhemmin, jos jokin ei sellaiselta tunnu juuri sillä hetkellä, kun jotain uhkaa ensi kerran ajattelee. Uhkan välttäminen ei täten olisikaan vain kerta-

luontaista ja jonka jälkeen sen voisi tapahtumana unohtaa, vaan aiempi muisto, kokemus tai muu mielle voi alkaa osallistua sekamelskaisuuden tuottamiseen vasta esim. 20 vuotta myöhemmin. Tästä on lyhyt matka siihenkin, että tulevaisuuden menestyjiä arvotaan jo ennen kuin he itsekkään tiedostavat olevansa sellainen.

Ihmisen aivojen toiminnassa on runsaasti samaa menestyjien ja ns. luusereiden välillä, joten yhden ihmisen ohjailusta opittua voi soveltaa toisenkin ihmisen kohdalla. Fenotyyppi (yksilön ilmiö) ei ole tässä erityisen olennainen, eikä välttämättä genotyyppikään (perimä), paitsi jos siitä voi johtaa analyttistä tietoa ohjailuvaikutuksen tuottamisen avuksi. Sekin on mahdollinen skenaario, missä jonkun menestyksen avustajat puolustavat häntä tuottamalla ajatusten sekamelskoitumista niihin ihmisiin, jotka tavoittelevat pääsyä lähelle häntä tai jotka tulisivat päässeksi liian lähelle häntä esim. luontaisen urakehityksen kautta.

Koska ihmiset tapaavat helpoiten huomioida tapahtumista, maisemista ja ihmisistä, sekä muista asioista, jotka voi aistein havaita ja muuten tajuta, sellaista, minkä heidän elämäkokemuksensa ja taannoin esivirittyneet ajatuksensa ovat tehneet tutuksi, voidaan eräänä myöhemmän vaikuttamiseen pyrkivyyttä pitää sellaista, joka jättää menneisyyden tietynnäköiseksi ja -tuntuiseksi, kun menneisyyteen päin joskus myöhemmin vilkaisee. Eli käytännössä ei tyydyttäisi aivan siihen, että jätettäisiin kohdeksilön havaittavaksi yksittäisiä muistoja aiheuttavia asioita, vaan tuotettaisiin eri konteksteissa keino-tekoisia tilanteita, jotka liittyvät assosiaatioiden kautta muihin eri aikoina tapahtuneisiin keino-tekoisiin tilanteisiin. Tämä siksi, että tällainen uuttaa kokijaan ohjausvaikutusta, joka perustuu eri yhteyksissä toistuvuuteen ja toisiinsa verkottuneisuuteen, saaden ne tuntumaan enemmän kohdeksilön minään kuuluvalta kuin jos ne oli-

sivat vailla samankaltaista toisiinsa liittyvyyttä. Voi toki mennä vuosiakin ennen kuin tietoisesti alkaa huomata yhteyksiä eri tapahtumien välillä ja voi olla tarkoituksin, että mielteiden tajuntaan juolahtamista avustetaan sitten kun sellaisen aika on. Koska aivojen neuronit ovat jatkuvasti eräänlaisessa kilpailussa keskenään, vaikuttaminen siihen, mitä ihminen helpoiten havaitsee, voi olla suuresti hyödyksi, kun on tarkoitus saada joku olemaan tiedostamatta esim. jotain lukemaansa, näkemäänsä tai kuulemaansa tilanteessa, jossa on sen verran kognitiivista kuormittavuutta ja kenties pientä kiirettäkin, että edes yritys keskittyä hiukan paremmin ei johda siihen, että jotain olennaista havaittavaa tulisi havaituksi.

Koska ihminen käy ajan mittaan ajattelemaan sitä tehokkaammin, mitä sujuvammin hän saa useisiin eri aihealueisiin liittyvää tietoa hyödynnettyä mielestään samassa tilanneyhteydessä, voi erääksi haittavaikuttamisen kohteeksi päätyä hänen mahdollisuutensa integroida oppimaansa ja kokemaansa ts. hän oppiessaan tai kokiesaan jotain uutta, hänen mielensä ei tavoita sitä aiempaa oppia tai koettua, johon uudempi aines olisi periaatteessa valmis liittymään. Tällöin yksilö aloittaa ikään kuin uudelleen suunnitellen tietynlaisen opin tai kokemuksen keräämisen ja tulee sitten ehkä joskus myöhemmin luoneeksi yhteyksiä täten ”tallentamaansa”, mutta nämä yhteydet ovat laadullisesti huonompia eivätkä ne ole niin moninaisia, sillä jälkeenpäin tapahtuva ajatusten uudelleenlämmittely on aina vajaampaa ja hajanaisempaa kuin alkuperäisen kokemuksen aikainen signaalointi. Karkeasti ottaen tätä voisi visualisoida hiukan pirstoituneiden ajatusfragmenttien välisinä vähäisinä yhteyksinä, mikä ei ajattelun tehokkuuden kannalta ole erityisen optimaalista. Helpoin tapa estää ajatusten integroitavuutta on inhiboida kohdeksilön ajattelua niiltä osin, jotka saattaisivat muutoin nousta tajuntaan jonkin tilanteen yhteydessä.

Vertaa: disassosiaatio ("kyvyttömyyttä yhdistää ajatukset, tunteet ja muistot mielekkääksi kokonaisuudeksi").

Koska ihminen on unen aikana tietyllä tapaa suojattomampi kuin ollessaan hereillä ja vireämielinen, pystytään hereillä olon aikaisten keinokeisten tapahtumien avulla vaikuttamaan siihen, mitä kyseisestä päivästä jää yön jäljiltä mieleen ja minkä unen aikaiset prosessit karsivat pois. Tämäkin on tehokkaampaa, kun kyse on useamman päivän aikaisesta vaikuttamisesta, sillä se mitä on nostateltu mielestä esiin, nostattee itsestään mielestä esiin muuta niihin liittyvää ja tiedettäessä minkälaisia assosiaatioyhteyksiä jollakin on, voidaan varautua siihen, että suurin piirtein ennen nukkumaan käymistä kohdeyksilön mieli on ehtinyt valmistella tiettyjen ajatusten unenaikaista esiintuloa. Näihin juuri virinneisiin ajatuksiin pääsevät sitten liittymään kyseisen päivän aikaiset keinokeiset tapahtumat nyansseineen, mikä johtaa esim. tavoitellunlaisiin visuaalisiin uniin, jotka taasen herättelevät sellaisia jatkoajatuksia, joita voisi muutoin olla hankala saada tietyn henkilön mielestä esille. Unen aikana ihminen ei voi tehdä paljoakaan mielensä suojelemiseksi, paitsi ehkä silloin jos on hyvä selkounien näkijä ja pystyy täten puolustamaan mieltään unenkin aikana vaikuttamalla unensa sisältöön.

Koska ihminen tapaa olla sellainen, että hän ei pysty jatkuvasti ajattelemaan monesta asiasta kaikkia niiden eri puolia, hänen ajatteluaan voidaan keinokeisesti jouhevoittaa yhden asian osalta ja etäännyttää hänen ajatteluaan toisesta asian osalta. Mainostoimistoilla on suhteellisen hyvä ja lähes metodinen käsitys siitä, miten tällaista toteutetaan. Tämän huomaisi vaikkapa silloin, jos kaksi eri saman toimialan yritystä ensin kilpailee keskenään mainonnan avulla siten, että toinen muuntaa jatkuvasti mainontaansa, attri-

buoi mainonnan kohteeseen aina jotain uutta ja ryövää toisinaan käyttöönään jotain sellaista käsitettä tai muuta elementtiä, jota kilpaileva tahokin käyttää, kilpailijan käyttäessä melko harvoin esiintyvässä mainonnassaan jotain samankaltaista kuin ennenkin. Ennen pitkää kävisi niin, että toinen kilpailijoista ei enää voi jatkaa samaa hidastempoista ja samankaltaisena toistuvaa mainontaansa johtamatta havainnoijan ajatuksia kilpailevaan yritykseen. Ja jos kumpikin näistä tahoista lopettaa mainostamisen ja odotellaan esim. viikko, tuntuu enemmän mainonnan väheä nähnyt paljon merkityksellisemmältä, sekä useammin ja monipuolisemmissa tilanteissa mieleen juolahtavalta. Hieman samankaltaisesti voitaisiin ryöväätä kohdeyksilön mielestä harvoin ajatellut muistot sellaiseen käyttöön, missä ne johtavat johonkin keinokeisesti tuotettuun ajatteluun, siinä samalla näiden aiempien muistojen käydessä myös vaikeammin tavoitettavaksi, koska niihin liittyvät sanat, kuvat ym. ovat vahvemmin käytössä keinokeisesti tuotetussa ajattelussa.

Koska ajatuspajat ja vähemmän merkittävien tahot kuten vaikkapa yliopisto-opiskelijat tekevät omatoimisesti arvioita tulevista megatrendeistä, voi hyökkäyksenä muita ihmisiä kohtaan pitää sitäkin, että tulevaisuudessa käytettyjä käsitteitä ja termejä naarataan jo vuosia aiemmin aivan joihinkin muihin asioihin liittyväksi, sekä betonoidaan niiden vääriin asioihin liittyvyys kaikenlaisilla vahvikkeilla kuten konkretisoimalla niitä johonkin epämiellyttävään esim. sanojen mielikuvia herättävyyteen pohjautuen. Esim. joku päivä tulevaisuudessa joku joutuu käsittelemään naurua graafiteoreettisessa mielessä, joka on "a symmetric bipartite cubic graph with 24 vertices and 36 edges", mutta muutamat ensimmäiset yrittämät johtavat ajatukset ylimääräisen signaaloinnin vuoksi harhateille, joita on valmisteltu ja ylläpidetty jo vuosia aiemmin. ■

Hyökkäyskeräin

Ajautuminen pois normaalista verkkopalvelun käyttäjän roolista

LinkedIn ja Twitterin tukipalvelut ovat molemmat väittäneet, että he eivät pysty tuottamaan heille kuvailtua ongelmaa, missä jokin tietty sivun elementti räpsyy Firefoxia käytettäessä, kun sivua skrollaa alas- tai ylöspäin. Ongelmaa jatkui useita viikkoja, mikä oli outoa, sillä moinen olisi ollut erittäin ärsyttävää kenestä käyttäjästä tahansa, joten ongelmaan liittyvien yhteydenottojen määrän olisi pitänyt olla runsasta. Asian selvittelyä nopeuttaakseen tuli omatoimisesti tutustuneeksi palveluiden lähdekoodiin selainpuolen osalta (HTML, CSS ja JavaScript), mikä vei pois normaalin käyttäjän roolista ja teki täten näitä palveluita erilaisesti koettavaksi ainakin sillä erää. Vertaa: VR:n junalla matkattaessa seinäpaneelleja on purettu auki, mikä päästää niiden takana olevan ihmisten nähtävillä kaikkine johtoineen ja putkineen. Mistä kuitenkaan tietää sitä, kuinka moneen käyttäjänsä moinen kohdistui vai vainko pelkästään itse, sillä asiasta ei kukaan kysynyt mitään erilaisissa verkon kysy/vastaa -palveluissa? Ja mitä tarkoitti se, että näiden verkkopalvelujen tukipalvelut eivät tunnistaaneet ongelmaa? Oliko kyse man-in-the-middle -tyyppisestä tilanteesta, missä omaa verkkoliikennettä oli muokattu luvottomasti?

Uutiskirjeiden ja palautelomakkeiden symboliselta tuntuvat vaikutukset

Yrityksien uutiskirjeiden tuottajia ei useinkaan moni ihminen valvo ja mitä itsenäisemmin uutiskirjeen sisällön teksteineen, kuvituksineen ja taittotöineen pystyy tekemään, sitä helpompi on saada ujutettua uutiskirjeisiin mukaan sellaista ainesta, joka toimii sekä normaalina uutiskirjeenä muille ihmisille, mutta jollekin tietylle ihmiselle, kohdehenkilölle, se toimii esim. vahvasti symboliikalla ladattuna välineenä, joka uuttaa häneen juuri tietynlaista ajattelua. Tällainen kohdentaminen voidaan helposti tehdä niin personoiduksi, etteivät ulkopuoliset pysty mitenkään kokemaan vertaisesti sitä, mitä juuri tietty ihminen kokee nähdessään uutiskirjeessä esim. junan puksuttamassa runsaasti savua tuottaen, kirjaimet "ABC", konduktööri päähineessään nuoli alaspäin ja juna juuri ylittämässä siltaa. Uutiskirje voi olla myös itse tilaamaton, jonkun laitettua kohdehenkilön sähköpostin postituslistalle.

Samantapaista voidaan harrastaa, vaikkakin paljon rajoitetummin, aiheuttamalla se, että kohdehenkilön sähköpostiin saapuu "vahvista sähköpostisi"-viesti esim. Pinterest-palveluun, jolloin kohdehenkilön mennessä Pinterestin sivuille lähettämään palautetta, että hän ei ole luonut tunnusta kyseiseen palveluun, hän tulee altistuneeksi palautelomakkeella oleville vaihtoehdoille: alastomuus, toiseksi henkilöksi tekeytyminen, häirintä ja tietosuojaa, vihepuhe, itsetuhoisuus, raaka väkivalta, roska-posti, bad third party app ym. Tällaisella voi olla erittäin ärsyttävä vaikutus, jos ajoitus on elämäntilanteen tai päivän tapahtumien vuoksi jotenkin huono.

Lukemiseen ja kirjoittamiseen nopeasti reagoiva verkkovakoilija

Kun RT-utispalvelujen artikkeleja lukiessa yläreunaan pompsahtaa esiin jonkun kirjoittama kommentti nimimerkin kera, joka tuntuu jotenkin itselle läheiseltä, vaikkei varsinaisesti tutulta, kyse voi hyvinkin olla siitä, että kyse oli sen tahon teosta, joka pystyy näkemään reaaliajassa, mitä kohdeyksilö tekee tietokoneellaan (näytön näkymän), mikä voi perustua esim. siihen, että ohjelmallisesti otetaan näytölle päätyvästä kuvasta kuva per sekunti sivummalle ja lähetetään se verkon yli jonnekin toisaalle, missä yksittäisistä kuvista muodostuu videokuvaa tai sitten näytöllä oleva rekonstruoidaan jokaisen pienen muutoksen jälkeen jossain toisella koneella (esim. käyttäjä kirjoittaa yhden kirjainmerkin). Jälkimmäinen näistä tuottaa huomattavasti vähemmän verkkoliikennettä.

Hieman enemmän vaivaa vaatii sellainen, missä ei pelata pelkästään ajatuksia herättävällä nimimerkillä ja jollain yksinkertaisella kommentilla, vaan kommentin esittäjä vaikuttaa käyttävän omaa nimeään ja kommentti liittyy siihen, mitä kohdehenkilö on itse juuri hetki sitten kirjoittanut esim. Facebook-postituksen kommentiksi. Oman vastauksensa kirjoittamisen aikana luvaton etäkäyttäjä mahdollisine tukijoukkoineen joutuu miettimään jotain sopivan ärsyttävää/vaikuttavaa, jonka voi laittaa heti julkaisuun, kun kohdehenkilö laittaa omansa muiden luettavaksi, millä voi ajatella olevan sitä parempi teho, mitä viiveettömämmin se tulee kohdehenkilön luetuksi. Tässä on pikanttina mahdollisuutena myös se, että etätarkkailijalla on käytössä eräänlaisen DJ:n keinot sillä tapaa, että hän voi postittaa viestejä useiden eri käyttäjien puolesta näiden hyväksynnällä, jolloin hän voi valita onko postittajan nimi esim. Kimmo Halonen tai joku muu. Sosiaalisen median alustat (Facebook ym.) tarjoavat tällaisen mahdollisuuden ohjelmointirajapintojensa kautta. Analytiikka mukaan ottaen, voidaan ennalta arvioida sitä, mihin esim. Facebookin ryhmään tietty henkilö mitä varmimmin tulee mistäkin aiheesta kertoneeksi, mitä helpottaa mahdollisuus monitoroida kohdeyksilön tekemisiä ja mitä varmistavat erilaiset aiemmin tuotetut suggestiot Internetissä ja muualla.

Verkkopalvelujen käyttäjätunnukset

Verkkopalvelujen tunnuksia on helppo luoda muillekin kuin itselleen, jos verkkopalvelu on tehty sel-laiseksi, että luotua profiilia pääsee muokkaamaan heti, kun se on tehty eli ilman sähköpostin varmistamista. Kysymykseksi nousee tällöin tietenkin se, mitä joku toinen hyötyy siitä, että luo jollekin muulle ihmiselle jonkin verkkotunnuksen, mutta se on oikeastaan huono ensikysymys, sillä on parempi kysyä, miten se vaikuttaa johonkin ihmiseen, että hänelle tultiin luoduksi tunnus jonnekin? Miten hän käyttäytyy sen seurauksena? Mitä hän tulee havainnoineeksi mennessään tai yrittäessään poistaa tunnusta, jota ei itse ole hankkinut? Mitä muuta tapahtuu noihin samoihin? Jääkö hänelle tapahtumasta joitain erityisiä muistijälkiä, jotka voivat palata tai jotka voidaan palauttaa hänen mieleensä myöhemminkin? Onko tavanomaista, että häntä häiritään usein? Voiko käydä niin, että jos tapahtuma palautetaan hänen mieleensä esim. vuoden päästä, hän muistaa siinä samalla jotain muutakin, mitä tapahtui tai tuli havainnoineeksi kyseisenä aikana? Ihminenhän tapaa muistaa episodisten tapahtumien yksityiskohtia eräänlaisina rypäinä eli ihminen ei koskaan ”tallenna” mieleensä ”yhtä asiaa”, vaan kaikenlaista muutakin, jolloin niillä on herkästi tapana palautua myöhemmin mieleen samanmoisena

ryppäänä. Mielteiden mieleenpalautumiselle voidaan asettaa jopa todennäköisyyssarvoja muiden kuin ”mielensä omistajan toimesta”, koska hehän tietävät, mille tämä joku varmasti tuli altistuneeksi sillä tavoin, että mielteet rypääntyvät.

Sweet uncertainty

1) Radio Novalla Beastie Boysin Sabotage, puikoissa Ile Jokinen, selaimessa auki.. boom! Netti jumiutuu siten, että vain niille sivuille pääsee, joiden domain-osoitetta oli käytetty hetki sitten (esim. kaikki arstechnica.comin sivut toimivat, koska sieltä tuli luettua artikkeli hetki sitten).

2) Otan käyttöön uudet viherkeltaiset lenkkarit. Pihan vieressä olevaan tolppaan käy joku niittamassa viherkeltaista teippiä, jota on vain kahdesa tolpassa lähikatujen varrella. Aiemminhan oli muutama lähimpään tolppaan käynyt joku sitomassa kiinni yksi erilainen muovikassi per tolppa ja joita ei saanut irti kuin puukolla, eivätkä ne edes osoittaneet mitään reittiä kenellekään tai toimittaneet mitään muutakaan virkaa.

3) Sistek-yrityksen verkkosivujen Seinälaattasivua katsellessa huomaa erään seinälaatta-aiheisen kuvan olevan rikki. Selaimen kontekstimenun ”katso kuva”-toiminnolla katsoessa tulee huomanneeksi satoja mustalla salmiakki-pohjalta näkyviä valkoisia kysymysmerkkejä selaimen yrittäessä esittää vain osittain latautuneen kuvan sisältämää dataa tekstimuodossa.

4) Esineiden rikkominen ei välttämättä tarkoita esim. murskaamista, vaan kyse voi olla vaikkapa printterin värikasetin toiminnan lopettamisesta aiheuttamalla siihen asennettu mikropiiri saamaan värikasetti viestimään printterille, että värikasetin sisältö on lopussa, vaikkei näin olisi-

Vaaroja

Tietoturva- ja tietoliikennehäirintä -aiheisia poimintoja mm. Threatpostista, Dark Readingistä, SC Magazinesta ja Homeland Security News Wirestä.

Growing opposition in Germany to new surveillance measures

“We need policies that restore individual liberties. This flood of surveillance needs to be confronted with a reform for more freedom. That means a reduction of telephone and Internet surveillance and the far-too-large intelligence service infrastructure. People need to be given back control over their communication and their communication devices.” (Homeland Security News Wire)

Popular D-Link router riddled with vulnerabilities

The vulnerabilities range from a command injection bug, a flaw that allows backdoor access to the router, to the fact hardcoded encryption keys are stored on the device. A serious cross-site scripting bug allows an attacker to easily to steal a user’s authentication cookies and gain access to their device. Their previous lack of consideration about security made him publish this research without coordinated disclosure. (Threatpost)

New 4G, 5G network flaw ‘worrisome’

The 4G and 5G EPC attack scenarios largely fall into three categories: interception of data, such as text messages and unencrypted email messages; a collection of data, such as the location of the device; and disruption of services like DoS attacks. (Dark Reading)

(jatkuu..)

kaan, jolloin joutuu tilaamaan kyseistä tuotetta lisää juuri kun olisi tietynlaista printtauksen tarvetta enemmänkin.

5) Watch Dogs -pelin (pelisarjan ensimmäisen pelin) aikana mukaan tuppautuu pelin ideaan sinänsä mukaan kuuluvia hakkereita, jotka alkavat varastaa itseltä pelin sisäistä tietoa langattomasti ja heidät pitää etsiä. Näiden mukaan tuppautujien mahdollisuus liittyä mukaan omaan peliin on pelin asetuksista säädettävissä pois/päälle, mutta erikoista heissä on aina se, että heidän valitsemansa nimimerkki on tyypillisesti jonkinlainen yhteenrunnottu kooste kolmesta eri sanasta, jotka liittyvät esim. omassa offline-elämässä itseä tahallaan ärsyttäviin ihmisiin tai vaikkapa jossain aiemmin pelatussa tietokonepelissä tapahtuneeseen, minkä lisäksi heidän valitsemansa sijainti- ja tapahtumapaikka, josta heidät voi löytää, on myös symboliikalla ladattu. Ei kuitenkaan jää tunnetta, että Ubisoft olisi antanut näillä hakkereille mahdollisuuden muuttaa tapahtumapaikkoja itseään, vaikka tapahtumapaikkojen tienoil-la onkin usein ainakin yksi asia, joka vaikuttaa ”symbolisesti latautuneelta”.

6) Verkkopalvelun kehitystyön aikana ilmestyi virheilmoitus ”exception message: broken pipe”, kun sitä kokeili verkkoselaimessa (Grails-pohjainen palvelu Jelasticissä). Samaan aikaan Spotifyssä soite-tussa musiikissa vaihtui kappaleeksi Two Fingersin biisi That Girl, albumin kuvituksena kaksi palkkia vierekkäin (vrt. broken pipe). Broken pipe -virheilmoitus tarkoittaa Stack Overflown käyttäjien mukaan sitä, että ”Clearly the low memory caused the application to close the receiving socket or indeed exit altogether, with the same effect.” ja että ”A pipe is a data stream, typically data being read from a file or from a network socket. A broken pipe occurs when this pipe is suddenly closed from the other end. For a network socket, it could be if the network gets unplugged or the process on the other end crashes.” Sivun uudelleenlataus ei aiheuttanut samaista virheilmoitusta enää uudelleen.

7) Tehdyssä Googlen kuvahaussa tuottaa haku ”kroisos pennonen ja roope ankka” muuten sitä mitä haetaan, mutta satojen kuvien mukana on yksi poikkeus: kaksi hevosta kyhäämässä toisiaan vasten.

8) Se ei vielä vaadi some-palvelun työntekijän/työntekijöiden olemista jollain tapaa korruptoitunut, että samaan aikaan, kun joku ihminen lukee ohjelmistoteknistä asiaa kuten parin sivullisen verran Javan säikeistä (thread), putkahtaa Facebookin kaveripyynnöihin mukaan henkilö, jolla on nimenä Edyth Treadwell (huomaa sanojen thread ja tread samankaltaisuus), vaikka kyllä se sen saattaa vaatia, että joku on pystynyt näkemään kohdeyksilön käyttämän tietokoneen monitorin näytön sisällön luvattomasti ns. etänä katsellen. Sen sijaan, se, että Twitter-seurattavien ehdotuksiksi tai Facebookryhmien ehdotteluihin päätyy juuri sellainen nippu ehdotuksia, jotka liittyvät pelkästään esim. sen-päiväisiin offline-maailmassa itselle tapahtuneisiin asioihin, vaaditaan Twitterin tai Facebookin työntekijöiden osallisuutta. Kysehän on täysin näiden some-palvelujen hallinnassa olevasta osa-alueesta, eikä mainosverkosta, joiden kautta kuka tahansa ulkopuolinen voi hankkia näkyvyyttä. Mahdollisena keskustelun tuhoavana vasta-argumenttina toimii tietysti se, että näiden palvelujen käyttämät tekoälyt ovat niin fiksuja, että ne osaavat arvioida jo pitkältä ajalta kertyneen tiedon perusteella, mikä suosittelu olisi relevanttia milloinkin, mikä ideaalisesti toteutettuna voisi varmaan toimiakin.

9) Kuunnellessa Pandora-musiikkipalvelun kautta väitetyt algoritmien ehdottamia musiikkikappaleita, jää tunne siitä, että joku Pandoran työntekijä syöttää soittolistalle sellaisia musiikkikappaleita, jotka nimensä, sanoituksensa tai sen aikaisten äänien osalta assosioituu vahvasti siihen, mitä kohdehenkilö tekee tietokoneelleen eli Pandoran työntekijä hyödyntää mahdollisuutta olla mukana siinä ihmisverkostossa, joka pystyy seuraamaan useiden eri ihmisten tietokoneen käyttöä reaaliajassa ilman kohdehenkilön lupaa. Eli jos on juuri lukenut jonkun PDF-tiedoston tai kirjoittanut viestin Facebookiin tai jotain muuta, musiikkikappale myötäilee jollain tapaa tätä tekoa.

10) Eräänä syyspäivänä tuli soitto 05 3526 -alkuisesta numerosta, mikä johtaa Googlen hakutuloksissa ykkösenä olevan ”Suomeen on perustettu natsipuolue”-uutisen huomioimiseen, koska ei tullut ehtineeksi vastaamaan puheluun ja kiinnosti arvuutella, kuka lienee soittanut. Tovia aikaisemmin oli liikennevaloihin autolla pysähtyessään tullut huomioineeksi NATS-tarran viereisen auton ikkunassa, sillä sieltäpäin kuului lujaa soitettua poppia ja auto lipui siihen viereen sillä tapaa hitaasti, että NATS-tarra tuli huomatuksi syrjäsilmillä, kuten myös tarran kotka-aiheinen kuvitus ja teksti ”Nissan Anti-Theft System”.

11) Rainmakerin, Buusterin ja Elisan puhelinmyyjät soittavat jostain syystä useita puheluita eri numeroista sellaisina aikoina, muutaman päivän ajanjaksolle ulottuen, kun on odotettavissa, että itselle on saapumassa jokin tärkeähköksi luokiteltava puhelu, mistä seuraa se, että ei voi varautua puhelinnumeron puhelimen näytössä nähdessään siihen, että on käymässä puhumaan jollekin tietylle tai tietyistä paikkaa soittavalle henkilölle. Vaikutus on sitä tehokkaampi, mitä enemmän käsittelee asioitaan puhelimen sijaan sähköpostilla.

12) Eclipse-ohjelmistokehitysympäristössä käytetty versionhallintajärjestelmä käy ilmoittelemaan, että ”entry not found: //lanteenpaikka” ilman mitään järkevää syytä (kokeellisen tilanteenpaikka-verkkopalvelun kehitystä), vaikka kaikki oli ok, kun edellisen kerran samaista ohjelmistokehitysympäristöä samaisen päivän aamupäivänä käytti.

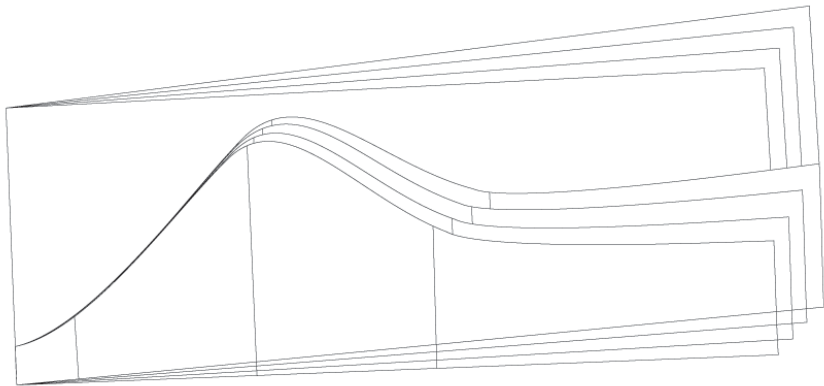
13) Jos otan yhteyttä esim. Stockmanin, Elisan tai Postin asiakaspalveluun chattaamalla, on asiakaspalvelijan nimi jotain sellaista, joka saa tuntumaan siltä kuin keskusteludialogin toiselle osapuolelle olisi välitetty tieto siitä, minkä nimistä keksittyä nimeä hänen pitäisi käyttää tai olisi valikoitu kenen asiakaspalvelijoista pitäisi olla chattaamassa tietyn henkilön kanssa.

14) Kun vielä käytti Nordean tunnuslukutaulukon vahvistuskirjaimia verkossa tapahtuvien laskujen maksamisen yhteydessä, palvelun pyytämä kirjain oli lähes aina tietyistä vähäisestä joukosta valkkautuvainen ja aina johonkin itselle ajankohtaiseen liittyvää. ■

Tämän kirjoituksen sisältö on poimittu ja uudelleenversioitu eri yhteyksissä jaetusta tekstistä nimeltä ”Tietotekniikka-avusteista häirintää (v1.01)”

Tulevaisuuden palvelut ja asiantuntijuus

Projektiosaamista Suomesta löytyy vaikka kuinka paljon, mutta silti tai ehkä juuri siitä syystä, Suomessa on niin tavanomaista, että kukin johonkin ammattitoimintaan osallistuva keskittyy omaan tehtäväänsä, eikä kukaan keskity toiminnan koordinointiin siten, että saataisiin tuotettua yksilöityjä ratkaisuja erilaisiin tarpeisiin. Jos Suomeen halutaan uusia palveluita, asiantuntijuutta ja parempaa ammattilaisten yhteentömmivuutta, tulevien ja nykyisten opiskelijoiden pitäisi jo ennen korkeakouluopintojaan miettiä, miten asiat voisi tehdä toisin sillä laadukkuuden ja personoitavuuden asteella, että eri tavoin moniongelmaisetkin saisivat kelvollista hyötyä.

Sellaiset asiat kuten lisätty todellisuus, henkilökunnan rekrytointi, tietojenkäsittely, ravintotteet, terveydenhuollon ammattilaiset (psykiatrit, lääkärit, sairaanhoitajat, neuropsykologit ym.), sosiaalityöntekijät, poliisi ja journalismi voisivat osallistua vaikuttamaan siihen miten, kuinka

pian, ja millä tavoin jonkun ihmisen moniongelmaisuus hälvenisi. Moniongelmaisuus voi sanana kuulostaa siltä, että kyse on jostain, jonka käsittely kestää pitkään, vuosia kenties, mutta tämä johtuu lähinnä siitä, että ei ole tullut altistuneeksi tiedolle ja kokemuksille sillä tapaa, että

tuota sana saisi enemmän ulottuvuutta ja merkitystä. Todellisuudessa monen moniongelmaisen ongelman ratkaisemisessa voisi olla tarpeen lähinnä oivaltaa jokin olennainen moneen asiaan vaikuttava seikka, mikä saattaa ratkaista lukuisia ongelmia kahdessa minuutissa. Suomessa yhteiskunnassa ei vain ole tapana miettiä terveyttä sivuavia asioita laajalti ja yksityiskohtaisesti, vaan suurpiirteisesti, lokeroivasti, jälkeensä ja muilla pieleen menevillä tavoilla.

Tulevaisuuden palvelutarjonta ja asiantuntijuus ymmärtäisivät moniongelmaisuuttakin paremmin

Määritelläänkö vaikka niin, että moniongelmaisella olisi esim. tietyistä tunnistamattomista ravintoaineista merkittävää vajetta, huoneistoilman laatu kaipaisi kohennusta, häirintää esiintyy ja liikunnallinen aktiiviteetti on vähäistä. Kukaan ei tulisi tunnistamaan edes sitä, että hänen oireilunsa käytöksen ja ajattelun osalta johtuu siitä, että hänen elimistönsä on häirinnän ja huonon huoneilman vuoksi kuormittunut ja metaboliikaltaan ajoittain poikkeutuvainen tavoin, joka tekee hänet myös haluttomaksi lähteä suorittamaan liikunnallista aktiiviteettiä. Jos oletetaan, että häirintä on senlaatuista, että se pitää hänen ajatteluaan aktiivisena ei-mukaville ajatuksille, kuluttavat aiheutuvat tuntemukset hänen aivojensa välittäjäaineita (serotoniini, dopamiini ym.) sillä nopeudella, ettei hänen lenkkeilemättömyydestä lisää laiskistunut aineenvaihduntansa, jota jo ennestään heikentää tunnistamaton ravintoainevaje, ehdi palautua normaalille tasolle, mikä saattaa saada hänet tuntemaan itsensä huonommaksi, mikä taas voisi ilmetä jonkinlaisena itsesabotaasina. Immuniteetin heikkeneminen tulee tähän mukaan

ikään kuin bonuksena. Linkkivinkki: Stressin vaikutukset muistiin (https://en.wikipedia.org/wiki/Effects_of_stress_on_memory)

Hänen ravintoainevajeensa saatettaisiin erilisenä tekijänä tunnistaa, mutta sitä ei kukaan laskisi mukaan, kuinka paljon hänen voimavarojaan kuuluu ylimääräisesti huonon huoneilman ja häirinnän vuoksi, jolloin oltaisiin kenties pitkään aikaan siinä harhaluulossa, että ”ravinnon osalta” ei ole vikaa, koska ”sehän on jo tsekattu”. Tällä tavoin suomalaisessa yhteiskunnassa asioita tehdään: kukin toimija keskittyy omaan tehtäväänsä, eikä kukaan koordinoi laadukkaasti moniongelmaisten hoitoa ja tutkimista, saati tunnista niiden ”sääntöjoukkojen” muutosta, joilla käsittelyn kohteena olevaa ihmistä voidaan selittää hänen kulloisessakin tilassaan/moodissaan. Kyse ei ole edes siitä, että ongelma etenisi kohti yhä nuorempia ihmisiä, vaan se koskettaa kaikkia ihmisiä jo nyt. Esimerkki-ihmisemme tapauksessa tutkivat ja hoitavat tahot tuottaisivat toisistaan riippumatta näkemyksiä ja raportteja kunnes joku niitä vähän yhteen koostaisi ja tuottaisi jonkin turhanpäiväisen näkemyksen ja hoitokokeiluehdotuksen, joka vie turhaan aikaa esim. kuukausia ellei jopa vuosia.

Nykyisellään tarjolla oleva suomalainen koulutus ja työelämän noudattamat käytännöt lähestulkoon varmistavat sen, että vaikka lievänkin moniongelmaisuuden taustalla olisi jokin helposti käsiteltävä terveydellinen seikka, tuota terveydellistä seikkaa ei koskaan tulla tunnistaneeksi, koska mikään taho ei ota laadullisesti hyvää kokonaisvastuuta tutkimisesta, hoitamisesta, ideoimisesta, kokeilemisesta ym. Tämä tulee sitä korostuneemmin esille, mitä enemmän tämän henkilön elämään vaikuttavat sellaiset asiat, jotka liittyvät johonkin muuhun kuin terveysalan asiantuntijan käsiteltävissä oleviin. Esim. asuinhuoneiston ilmanlaadun pystyy mittaamaan, mutta ymmärrystä siitä, miten netissä ja muu-

alla tapahtuva häirintä vaikuttaa psyykeeseen, mentaaliin toimintoihin ja elimistön muuhun toimintaan eri määräisenä ja variaatioin, on hankalampi muodostaa ja jakaa tietona muiden ihmisten kanssa, varsinkaan potilasraporttiin kirjoitettuna tekstinä.

Opiskelijan täytyy pitää kiinni visioistaan voidakseen tulla jonkin uuden tarjoajaksi

Uusien palveluiden tarjonnan kannalta olisi parempi, että opiskelija kykenee jo ennen koulutukseen hakeutumistaan muodostamaan uudenlaisia visioita siitä, minkälainen haluaa sitten joskus myöhemmin olla ja pitää tästä visiosta tai sen opiskelujen aikana hienostuneemmista versioista kiinni koko opiskelujen ajan ja sen jälkeenkin. Vaihtoehtonahan on olla yksi sellaisen ”koneiston” osista, joka on säädetty ”karskiuttamaan” eli vähät välittämään siitä, jos esim. vain 40 %:lla ihmisistä menee ok, kunhan loput ostavat palveluita omalla rahalla. Nuorilla opintoihin hakeutuvilla ei kuitenkaan ole laaja-alaisesti itselleen perusteltuna se, miksi he joihinkin tiettyihin opintoihin hakevat, eivätkä he kovin herkästi tee

yrkkiä muutoksia opintoaikomuksiinsa kuten hakeutuisivat yhden vuoden opiskelujen jälkeen jonnekin aivan toiseen kaupunkiin sijoittuvaan opiskelupaikkaan.

Jos on vähänkään tavoitteena toimia jossain myöhemmässä vaiheessa elämäänsä eri tavoin vaikuttavasti tai palvelevasti kuin muut, voi olla syytä varmistella jo varhain, että koulutukseen liittyvä työharjoittelupaikka ja gradu/opinnäytetyö ovat sopivasti linjassa omien tavoitteiden suhteen, sillä omien visioiden toteuttaminen ei aina tarkoita oman yrityksen perustamista, vaan saa mahdollisuutensa toimimalla jonkun muun tahon alaisuudessa. Koulutuksen jälkeen voi olla vielä pitkä matka ennen kuin omat vaikuttamisen halut voivat päästä ilmentymään – varsinkin jos ei etene elämässä ns. suhteiden avulla.

Ihmiset tapaavat olla olentoja, joiden käytöstä, valintoja ja ajattelua ohjaavat hyvin paljon mukavuudenhalu ja tottuneisuus, mikä tarkoittaa tässä sitä, että siihen mennessä kun opiskelemaan vihdoin hakeutuu, on ehtinyt tulla epäkiinnostuneeksi monia aiheita ja asioita kohtaan, mikä saattaa perustua pelkästään siihen minkälaisen vaikutelman ja tuntuman on saanut jostain asiasta, joten moniongelmaisuuksien elämänlaadun parantumisen kannalta tämä opiskelija voi olla ns. menetetty tapaus jo heti alkuunsa.

Muutama ehdotus opiskelijoille ja tuleville sellaisille liittyen siihen, mitä kohdin tarpomalla moniongelmainen ihminen pääsisi nopeammin normaalin tai normaalimman elämän piiriin ja mikä voisi olla muutenkin mielenkiintoista ja motivoivaa:

1) Lisätty todellisuus (eng. augmented reality). Ihmisten mahdollisuudet päästä käsitykseen asioista ja oppia eri tavoin mahdollistuvat mm. lisätyn todellisuuden keinoin, mikä konseptina lienee monille tuttu (näkemäämme todellisuuteen saadaan jotain lisää, kun sitä tarkastellaan erikoislasiain tai jonkin mobiilin päätelaitteen läpi), mihin voi yhdistää vaikkapa kehosta tai ympäristöstä dataa

tuottavia sensoreita, sekä tietojärjestelmiä, jotka analysoivat kerättävää tietoa ja yhdistävät sitä jo olemassa olevaan faktatietoon. Mutta olisiko lisätty todellisuus omassa tulevassa työssä vain väline vai haluaisiko olla kehittämässä laitteita tai sovellutuksia, joissa näitä laitteita käytetään eli valitsisiko terveydenhuoltoalan koulutuksen, IT-alan koulutuksen vai kenties jotain signaalinkäsittelyyn liittyvää? Visio: Moniongelmaiset pystyisivät lisätyn todellisuuden välineiden avulla tunnistamaan elinympäristönsä ongelma-kohtia itsenäisesti. Hyvin ehtii opiskelemaan, sillä markkinat kaupallisillekin sovelluksille ja sovellutuksille ovat vasta avautumassa.

2) Henkilökunnan rekrytointi. Ihmisten käytöksen psykologiaan opiskelujansa aikana huolella pehmyneitä henkilöstökonsultteja on hyödyllistä olla sellaisissa yrityksissä, instituutioissa ym. joilla on terve motivaatio tuottaa ihmisille tulevaisuuden palveluja, vaikka ei sillä sitä voi estää etteikö sinne toiseen yritykseen oteta työhön niitäkin, joille rahan tuottaminen on ensisijaista, teidän firmalle ollessa tärkeää sekä rahan tuottaminen, että ihmisten palveleminen. Hyvä henkilöstökonsultti osaa kaivaa työnhakijasta esiin sen, onko hän miten motivoitunut laajentamaan nykyistä osaamistaan uusille osa-alueille, millä on merkitystä silloin kun yritys tarjoaa tavanomaista hienoisempia palveluita (mitä se sitten tarkoittaisikaan). Visio: Monisivuinen juttu Kauppalehdessä tai muussa päättäjiä tavoittavassa talousjulkaisussa, missä pääsee kertomaan siitä, kuinka oman työpaikan asenne, henki ja kassavirta on muuttunut jyrkästi positiiviseksi, kun käytiin palkkaamaan työntekijöitä, jotka osaavat ottaa paremmin huomioon asiakkaiden todellisia elämäntilanteita.

3) Tietojenkäsittely. Tähän liittyvä toiminta on erittäin merkittävässä asemassa, mitä tulee moniongelmaisten ongelmien ymmärretyksi tulemisen mahdollisuuksiin, sillä kaikki tietokoneiden käyttöölyttymistä päätelaitteisiin, tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta käyttäjäoikeuksien hallintaan, tietokantojen rakenteista tietorakenteiden standardointiin ja big datan louhittavuudesta reaaliaikaisen tietovirran analysointiin ym. vaikuttavat hoitojen onnistumisen mahdollisuuksiin. Haluatko aivan varmasti lähteä opiskelemaan kampaajaksi, jos tarjolla olisi kaikki maailman tieto ohjelmallisesti tai valmissovellusten avulla käsiteltäväksi? Matematiikkaan kannattanee rakentaa hyvälaatuinen kiinnostus. Visio: Tekoäly avustaa lääkäreitä ja sairaanhoitajia työssään tavalla, joka nopeuttaa valtavasti moniongelmaisten elämäntilanteiden ratkaisua myös muiden elämäntilanteiden osalta kuin tiukasti terveyteen liittyen. Nobelin palkinto, kutsu Itsenäisyysjuhliin ym.

4) Ravintotieteet. Näitä ei pääse opiskelemaan kuin Kuopiossa, mutta ottaen huomioon, kuinka kallista opiskelu tulee tulevaisuudessa olemaan opintolainoineen ja kuinka opintotukikuukaudet eivät riitä kuin yksin opintoihin, olisi hyödyllistä miettiä jo paljon ennakkoon sitä, mitä muuta niiden kanssa voisi opiskella (tiedonkäsittelytieteitä, ohjelmointia, psykologiaa..?). Toki aina voi kuvitella, että kyllähän sitä joku sellainen löytyy, joka perustaa yhteisen firman ja jolla on koulutuksen puolesta ainakin näennäisesti sopivasti yhteentoimivaa annettavaa, mutta mitäpä jos tekisi enemmän itse? Visio: Oma yritys, jossa voi asioida verkon kautta tai käydä paikan päällä, palvelun ollessa ensisijaisesti koordinoivaa siinä mielessä, että asiakasta autetaan tunnistamaan niitä asioita, jotka vaikuttavat siihen, minkälainen ravitsemuksen määrä ja laatu on hänen elämäntilanteeseensa nähden parhaiten sopivaa ja mitä vaihtoehtoja esim. paikalliset luomutilalliset tarjoavat; verinäytteiden ottoa tarjotaan

yhteistyöyrityksen kautta tiuhastikin ja kustannustehokkaasti tehtävästi, mutta tarkemmat analyysit niistä asiakkaan on hankittava toisaalta. Otto-Ville hoitaa tietojärjestelmien enemmän teknisen puolen kuten koodauksen (asiakas saa tiedot mm. verinäytteistä verkkosivujen kautta katseltavaksi), Pasasen Lissu tarjoaa konsultaatioapua psykologiaan liittyvissä asioissa kuten häirinnän psyykeen vaikuttavuuden ymmärtämisessä oman yrityksensä kautta ja Kaisa on mestari some-palveluiden käytössä, sekä hakukoneoptimoinnissa ainakin siihen asti kunnes rahaa alkaa tulla kassaan sen verran, että voi ostaa nämä palvelut ulkopuolisilta.

5) Psykiatrit, lääkärit, sairaanhoitajat, neuropsykologit yms. Opintoajat voivat olla pitkiä varsinkin, jos lähtee erikoistumaan jonkinlaiseksi, mutta valmistuttuaan on hyvät mahdollisuudet muuttaa yhteiskuntaa tuottamalla omaan alaan liittyviä tutkimuksia, joihin voi haalia mukaan monen alan osaajia tuottamaan aivan uudenlaisia teorioita ja käytäntöjä. Moni luulee vielä nykyäänkin, että mielenterveysdiagnoosit ovat oikeasti jotain sellaista, jotka voidaan tunnistaa esim. jonkin terapeutin haastattelun ja kyselylomakkeen perusteella, mutta tarkkuus on sillä tapaa suunnilleen samaa kuin auton ja linnun erottaminen toisistaan määritelmällisesti. Saman diagnoosin saaneillakin voi olla aivan erilaiset syyt oireilulleen ja jos heidän aivoistaan löydetään jokin poikkeavuus, niin ne ovat keskenään erilaiset. Psykiatria on konsensuspohjaista eli useat tietyn alan toimijat ovat keskenään sopineet, että pidetään tietyistä määritelmällistä kiinni, vaikka niiden kelpoisuudesta tulee runsaasti kritiikkiä omallakin alalla työskentelevien piiristä. Halunnet joksikin noista mainituiksi opiskellessa tulla hankkineeksi tietoa myös ravitsemustieteistä, hiukan ohjelmoinnistakin ja terve itsekritiikki on myös hyväksi, sillä muuten tulee kohdelleeksi potilaitaan pelkkänä ylimääräisenä vaivana tuntipalkan kertymistä odotellessa. Saattaisi ehkä haluta harkita sitäkin, josko pyrkisit vaikuttamaan siihenkin, että aivojen välittäjäaineisiin vaikuttavia aineita saisi helpommin apteekista, eikä tarvitsisi pitää yllä sitä kuvitelmaa, että kaikki ihmiset käyttävät väärin vaikkapa dopamiiniin vaikuttavia aineita ja minkä vuoksi ADHD-lääkkeetkin vaativat huumausainereseptin. Visio: DSM-V ja ICD-10 eivät löytyisi enää muualta kuin lähinnä antikvariaateista, tultuaan korvatuksi jollain paremmalla.

6) Sosiaalityöntekijä. Tässä ammatissa pääsee läheisemmin tekemisiin sellaisten ihmisten kanssa, jotka ovat todennäköisemmin jollakin tapaa moniongelmaisina. Tämän työn ohessa pääsisi hyvin arvioimaan oma-aloitteisesti hankitun tiedon, sekä tehtyjen päätelmien ja ideoiden toimivuutta erilaisiin kasvotusten kohdattuihin asiakkaisiin, varsinkin jos ylempi johto on halukas ottamaan käytännön työhön mukaan asiallista kokeilevaisuutta. Täysin uudet ideat voivat olla vaikkapa muiden toimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyviä tai ihan vaikkapa jonkin yksittäisen uuden ehdotuksen sisällyttäminen mukaan käytännön työssä asiakkaille esitettyihin lausumiin ja kysymyksiin. Sosiaalityöhönkin voi kätevästi yhdistää mukaan tietojenkäsittelytieteitä, jos vain jokin korkeampi taho sallii useiden eri asiakkaiden tietojen massaseulomisen ja kerätyt tiedot mahdollistavat ”koneellisten oivalluksien” tekemisen. Visio: Halvasti ja nopeasti rakennettujen hyvälaatuisten asuntojen tuotanto tehostuu uusien rakennusmenetelmien ja -materiaalien vuoksi, ollen sosiaalityöntekijöiden laajalti promotoinnin toiminnan aikaansaannosta, mikä poistaisi moniongelmaisilta ainakin yhden ongelman.

7) Poliisi. Häirintää on monenlaista, eikä sitä aina pysty ulkopuolinen tunnistamaan, vaikka sitä ta-

pahtuisi aivan siinä hänen vieressään, sillä ihmisiä voi mm. ehdollistaa kokemaan minkätähansalaisia aistihavaintoja ja ajatuksia häiritseviksi ja potentiaalisesti hänen sympaattista hermostoaan aktivoivaksi, mikä pidemmän päälle lisää stressihormonien määrää ja se taasen voi vahingoittaa immuunipuolustusta ja se taasen altistaa muunlaiselle oireilulle. Poliisiin mahdollisuuksia puuttua häirintään voi parantaa muutenkin kuin antamalla heille kaikki mahdolliset oikeudet ihmisten seuraamiseen ja tarkkailuun kuten kehittämällä poliisien kykyä saada ihmisistä tunnustusta tai vihjettä esille. Sellainen vaatii hyvää ymmärrystä siitä, miten kukakin ihminen ajattelee, sekä kykyä saada muuttamaan vastapuolena olevan ihmisen ”en sano mitään, niin en sitten tule sanoneeksi mitään” asennetta sellaiseksi, että hän luopuu halusta osallistua häirintään ja alkaa kertomaan minkälaisesta häirinnästä on kyse ja keitä siihen osallistuu. Riskinä poliisiksi hakemisessa lienee kuitenkin se, että joutuu jonkinlaiseksi sekatyömieheksi-/naiseksi, joka tekee niitä tehtäviä mitä annetaan, eikä pääse itse vaikuttamaan työhönsä yhtään mitenkään. Mutta pääseehän siinä sentään lukemaan luvatta kansalaisten tietoja, kuten on jo useinkin mediassa tullut kerrotuksi.

8) Journalisti. Medialla on liiankin suuri rooli siinä, mitä ihmiset oppivat ja mistä he tulevat tietoiseksi melkeinpä vahingossa. Media on siinä mielessä vähän kuin Prisma, että kaikenlaista sieltä löytyy, mutta tarkemmin tarkasteltuna ei sitten kuitenkaan. Hyvänä jutuntuottajana ei välttämättä tarvitsisi sitäkään välivaihetta, että pääsisi töihin tai vakituiseksi freelanceriksi johonkin jo paljolti tunnettuutta hankkineeseen julkaisuun, sillä varsinkin digitaalisia julkaisuja on mahdollista aloittaa tuottamaan vaikka heti, sillä välineitä tällaiseen on saatavilla monenlaisia. Eivätkä ne printtijulkaisutkaan olisi niin kaukaisia tavoitteita, sillä esim. ondemand-printtauspalveluita on olemassa. Journalistin koulutus tuottanee ainakin teoriassa hyvän eettisen ja asenteellisen perustan, vaikkakin siitä on kyllä lukuisia julkisia esimerkkejä, kuinka journalistit kynnistyvät, työkeytyvät ja spekuloiivat kaikenlaista ilman minkäänlaista vastuuta tekemisestään. Itsenäisesti toimimisen lisänä saattaisi olla hyödyllistä kehittää mm. ihmisten sosiaalisen median käytön tajuja ja jos haluaa sujuvoittaa työnkulkujaan, kannattaa tutustua ohjelmoijiin tai hankkia itse ohjelmointikokemusta, jotta saa erilaiset verkkopalvelut tekemään tarjoamiaan toimintoja automatisoidusti (yksinkertaisimmillaan esim. sama juttu eri muodoissaan sekä uutiskirjeisiin, verkkosivuille, että Twitteriin). Riskinä tosin on, että oma sanoma ei kuulu kovinkaan kauas ja tehokkaasti, sillä muut ihmiset eivät levitä juttuja sosiaalisessa mediassa niin auliisti kuin olisi toivottavaa, minkä lisäksi jonkun pitäisi ryhtyä sanoista tekoihinkin ja joidenkin valtaa pitävien pitäisi tulla tehneeksi tavoitteita myötäileviä päätöksiä tai muuten edistää niiden toteutumista. Hidasta, mutta onnistuessaan palkitsevaa. ■

”Oppiminen nähdään siis prosessina, jossa tietoa luodaan kokemusten muokkaamisen kautta. Keskeistä prosessissa on aktiivinen kokeileminen - toiminta, missä uutta tietoa testataan uusissa tilanteissa ja saadaan uusia kokemuksia. Tausta-ajatuksena on, että henkilöllä, joka on oppinut paljon - asiantuntijalla - on rikas ja monipuolinen ajattelumalli ja hän voi toimia erilaisilla tavoilla. Asiantuntijalla on useita erilaisia mahdollisia toimintamalleja, joista voi valita sovellettavan tai hän osaa muokata toimintaa tilanteen uusien vaatimusten mukaan nopeasti ja joustavasti. Toiminnan laatu riippuu sekä ajattelumallien laadusta ja laajuudesta että yksilön halusta hyväksikäyttää niitä.” (Oppiva opettaja 8)

Kaikkien kykeneväisyys toipua mistä vain

Tietynlaisien ihmisryhmien kykeneväisyyttä toipua, muuttua erilaisiin tarkoituksiin kelpaavammaksi yms. pidetään keino-tekoisesti ihmisten mielessä vähemmän todennäköisenä kuin joidenkin muiden ihmisryhmien. Tästä seuraa sekin, että kun erilaisissa tilanneyhteyksissä viitataan näihin ihmisryhmiin sanoilla, jotka nostattavat kuulijakunnan mielessä esille tätä vähemmän kelpaavuutta, ei siinä samalla mieleen juolahda niitä keinoja, joilla asiointiloja voitaisiin muuttaa, niistä harvemmin näiden tiettyjen sanojen käytön yhteydessä puhuttaessa.

Nuorisolta on opittu, että pieleen mennyt voltti johtaa Instagramissa esiteltyn kipsiin, joka on täynnä nimmareita ja kuvioita eli hänen ei oleteta jäävän epäkelvon asemaan. Nuoriso ja nuori sananakin kuulostavat raikkaalta, eloisalta, viriililtä ja vaikka mitä toisin kuin esim. vanki, työtön, mielisairas tai iäkäs, mikä on kaikkien ja kaiken sellaisen aikaansaannosta, jotka käyttävät näitä sanoja tai niiden kuvallisia vastineita sellaisessa yhteydessä, joka ei herättele havainnoijan mielessä positiivisia mielikuvia.

Kun media mainitsee jotain työttömästä, ei maininnan lähellä ole sellaista uutisointia tai artikkelia, joka virittää esiin mukavia ajatuksia siitä, kuinka työttömyydestä ”toivutaan” esim. uusien teknisten tai digitaalisten innovaatioiden avulla, vaan media pikemminkin vahvistaa assosiaatioyhteyksiä esim. sanojen työttömyys—toimeentulotuki ja työttömyys—perustulo ja työttömyys—valtion velka välillä. Ja jos media mainitsee sen harvan kerran jotain vangeista,

on siellä todennäköisesti luotu kontrastia vankeusolojen ja vankilan ulkopuolisen maailman välillä tai korostettu sitä, kuinka hienosti poliisi on hoitanut vankilapaon tai kaunisteltu jotain vankeusajan aikaista terapiamuotoa. Läkkeitä ja rumia ihmisiä mm. YLE on saalistanut pitkin lentokenttien odotustiloja ja kaupakeskuksia antaakseen heti seuraavassa jutussa esitellyille nuorille mahdollisuuden esiintyä tulevaisuuden toivona. TV-sarjojen samaistuttavien mielisairaiden vaikutus ei ole toistuvuudestaan huolimatta sellaista laatua, etteivätkö median toisaalla esiintuomat hullut teot ja niiden mieleen jäävyyttä varmistelevat muut uutisoinnit, samanaikaiset tv-sarjojen tapahtumat ym. kasvattaisi hyväksyvämpiä ja ymmärtäväisempiäkin sellaiseksi, etteikö vastahakoisuus mielisairaana seuraan päätymiseen lisääntyisi.

Olennaista mainittujen sanojen herättelemisessä ajatuksissa on niihin liittyvä diversiteetti eli vaikka nuorisoa on monenlaista, niin nuorisosta

on helpompi pitää yllä mukavan sanan vaikutelmaa kuin esim. mielisairaasta, johon kertyy kaikenlaista murhista depikseen. Olennaista on myös positiivisten ja havainnoijan mietteitä selventävän aineksen toistuvuus, sillä jos esim. vangeista ei mainita missään mitään, alkavat jotkin niihin aiemmin liittyneet mietteet käydä hitaammin ja vaivalloisemmin mieleen tuleviksi, jolloin esim. retorisesti räyhäkkäiden kansanedustajien on helpohko varastaa havainnoijan käsityskyky omiin ohjaileviin tarkoituksiinsa. Sanan ”nuori” kestävydestä kertoo sekín, että nuorien pahoista teoista voitaisiin kertoa kuukausi läpeensä ja silti havainnoijia ei saisi unohtamaan sitä, mitä hyvää ja kaikkea mukavaa nuoriin liittyy kuten mm. heidän iästä johtuva käytettävyytensä monessa tehtävässä. Läkistä ei tarvitse näyttää kuin yksi epäedullinen kuva ja se on sitten siinä. Tämäkin olisi muutettavissa, jos esim. Aubrey de Greytä ja Singularity Hubista uutisoitaisiin useammin, mutta futuristismin kautta menemisen sijaan Suomessa suositaan mieluummin yhteishengestä, ajanpeluuttamisesta, virikkeistä ja eläkkeelläkin töihin menemisestä kertomista ja ajoittaista vaporwaresta puhumista, missä tekoöly ymmärtää potilaista jotain sellaista, mitä lääkärit eivät ole ehtineet tjs., vaikka pitäisi puhua NBIC:stä (Nanotechnology, Biotechnology, Information technology ja Cognitive science).

Oman haittansa tuovat mukaan esim. lääkärit, jotka kokevat tiedostavansa jo nyt, että ihmisten eriarvoistuminen tulee vain lisääntymään, eikä sitä kehitystä voida kääntää takaisinpäin, joten mikseipä olisi jo nyt valmiiksi paremmin pärjääviä suosiva, omaa työllistyneisyyttä varmisteleva ja vähempikelipoisille nälvivä. Voidaan spekuloida, että Jari Lindström on valittu työministeriksi sen vuoksi, ettei hänelle ole kaavailtukaan mitään sellaista uraa, jonka esivaatimuksena olisi hyvä suoriutuminen työministerinä, joten hän kaudellaan voidaan viedä läpi uudistuksia, jotka

ärsyttävät ihmisiä suunnattomasti. Eihän näistä teoista ole mitään haittaa Lindströmin imagolle tai tavoitteille, sillä hän on itsekin jo sanonut, että ministerin hommat saavat riittää meneillään olevaan kauteen. Aloittaessaan kyseisiä tehtäviä hän totesi, että ”ei tiedä mitään näistä hommistakaan, mutta että opetellaan” ja monien kuukausien jälkeen hänen merkittävimmäksi saavutukseksi muodostui se, että hänet huolittiin mukaan Kiinaan suuntautuneeseen delegaatioon, vaikkei hänellä siellä mitään merkittävää roolia

Olennaista mainittujen sanojen herättelemissä ajatuksissa on niihin liittyvä diversiteetti eli vaikka nuorisoa on monenlaista, niin nuorisosta on helpompi pitää yllä mukavan sanan vaikutelmaa kuin esim. mielisairaasta, johon kertyy kaikenlaista murhista depikseen.

ollutkaan. Suomessa hän on saanut toimia työtömiä kurittavien toimenpiteiden puhemiehenä ja päässyt kertomaan naistenlehdessä, kuinka hänelle on ollut stressiä kahden eri ministeriön tehtävien hoitamisessa. Eli mitään ei osannut kun aloitteli, puhetaidot lisääntyivät kuukausien aikana ja teot olivat suoraan niiden tahojen käsikirjasta, jotka haluavat, että Suomesta kehitty maa, jossa nuorista kehitty mahdollisimman nopeasti jotain yhteiskunnan kannalta käyttökelpoista, epäonnistujien joutuessa tyytymään ikuiseen harmitukseen.

Valtiovaraministerikin tapaa puhua kannustimista työttömistä puhuttaessa, mutta ei mainitse mitään HR-osastojen ja joissain tapauksissa koko yrityksen käyttämistä analytiikkatyökaluista, jotka arvioivat automaattisesti erilaisten työnhakijoiden tuottaman riskin yrityksen toi-

minnalle ilman, että ne ottavat huomioon uuden työntekijän kehitettävyyttä/toivutettavuutta työtehtäviinsä eli tätäkin kautta vankistuu asenne, jonka nojalla on helpompi ottaa käyttöön työntekijä, jota elämä ei ole ”pilannut” kuin ottaa riski epäkäyvästä työntekijästä. Sinänsä tämä asettaa miettimisen arvoiseksi sen, voisiko helpompi irtisanottavuus tehdä työnantajia rohkeammaksi kokeiluille, mutta koeaikojen pidennykset ja ilmaistyön teettämisen mahdollisuuksien lisääminen osoittavat, että potentiaalisten työntekijien rasitteeksi ei haluta asettaa sitä, että pitäisi niinkin pian ohimenevän ajan kuin 120 päivän aikana

arvioida jonkun työntekijän soveltuvuutta, vaan annetaan työnantajille mieluummin, varsinkin mikro- ja pk-yrityksille, mahdollisuus kasvattaa hienoisesti liiketoimintansa tulosta pidempien koeaikojen ja helpomman irtisanottavuuden avulla. Seuraavaksi varmaankin päätetään, että jos työtön ei ota hänelle suositeltua lääkitystä, josta TE-toimisto tai myöhempi työllisiä paimentava taho sai tietää yhdistelemällä työllisyystietoja yksityisen palveluntarjoajan kansalliseen potilastietoarkistoon siirtämiin tietoihin, työtön joutuu karenssiin. ■

”Keskeytä joku täysin valmistautumattomassa ja sujuvassa puheessa. Kysy häneltä sitten, mitä hän aikoi sanoa. Monissa tapauksissa hän pystyy jatkaamaan aloittamaansa lausetta. Jotta hän voisi tehdä näin, hänen aikomiensa sanojen on täytynyt olla hänen mielessään. Eikö tämä ilmiö voi olla peruste, miksi sanomme, että jatko oli ollut hänen mielessään?”

”Meitä tavallaan häiritsee, ettei lauseen ajatus ole minään hetkenä täysin käsillä. Suhtaudumme siihen kuin esineeseen, jota valmistamme ja jota meillä ei ole koskaan täysin käsissämme, sillä tuskin jokin osa on valmis, kun toinen jo katoaa näkyvistämme.”

”Ihmisen käyttäytymisen ennustamattomuus. Ellei niin olisi, sanoisimmeko silloinkin, ettemme voi koskaan tietää, mitä toisessa ihmisessä tapahtuu?”

(Zettel - katkelmia)

Maailmaa ohjailaan

Voidaan kuvitella joukko sellaisia selityksiä, joiden avulla voidaan valmistella jotain ihmistä hyväksymään, että maailmaa ohjailaan ja siinä pärjätään aivan eri tavoin kuin mitä julkisuudessa annetaan ymmärtää olevan normaali tapa.

Muutamia aiheita, joista voi juontaa selityksiä, joilla voidaan edistää sitä tavoitetta, että saadaan konvertoitua tietynlaisen ”kultin” puolelle lisää ihmisiä:

Roolitetut paikat. Osoitukset siitä, että niille joille on luvattu tietynlainen elämä, jos he vain suostuvat tekemään jossain tietyssä vaiheessa elämäänsä jotain tietynlaista, ovat saaneet sen, mikä heille on luvattu esim. 20 vuotta aiemmin, ovat riittäviä vakuuttamaan monia ihmisiä siitä, että yhteiskunta on paljon tiukemmin kontrolloitu/hallittu kuin mitä julkisuus antaa ymmärtää ihmisen vapaudesta ja yhtäläisistä elämässä etenemisen mahdollisuuksista. Tosin, robotiikka ja ihmisten käytön tarpeen vähentyminen voi muuttaa näitä kuvioita, jolloin eripura ja keskinäinen kateus voivat pilata lupauksien toteuttamisen mahdollisuudet. Onneksi tätä varten ovat luvaton ja luvallinen verkon valvonta, sekä epäluotettavat ystävät, jotka varoittavat asianmukaisia tahoja riskialtteista ihmisistä.

Tietokonepelien tapahtumat. Fallout 4 -tietokonepeliin on sisällytetty tapahtumien sarja, missä radiojuontajan henkinen kasvu saavuttaa sen vaiheen, missä hän vihdoinkin rohkenee lyödä sitä tyyppiä, joka on häntä jo niin pitkään mollannut. Ennen tätä kyseinen radiopersoona on ollut pelin pelaajalle vain ääni radiossa, paikassa, jossa hän ei vielä ole käynyt. Peli sisältää myös mielen lataamista synteettiseen humanoidiin ja paljon mietittävää siitä, miten edes erot-

taa synteettinen humanoidi ihmisestä. Tällaisten toteuttaminen vaatii aina vähintään kymmenien ihmisten työpanoksen ja monien ihmisten yhteisen hyväksynnän pelin sisällölle. Tavanomaisessa populaarikulttuurissa elävälle tällainen ei tunnu mitenkään ihmeelliseltä, mutta jos asiaa ajattelee ensin niin, että olisivatko kristilliset pelinkehittäjät hyväksyneet tällaista ja kysyy sitten, miksi esim. Bethesda ja Ubisoft hyväksyvät tällaisen, mihin päädyt?

Satelliitit. Sen visualisoiminen, kuinka sadat pienikokoiset nanosatelliitit kiitävät Maapallon ympärillä isompiensa joukossa, johtaa sen tajuaamiseen, että Maapallolla ei enää lähitulevaisuudessa pääse pakoon minnekään. Ei edes sademetsään tai autolla karkuun jonnekin kauas, sillä reaaliaikainen videointi avaruudesta erittäin hyvälaatuisella kuvanlaadulla ja kymmeneen senttiin ulottuvalla tarkkuudella ei ole enää ollenkaan mahdotonta.

Karkuun pääsemättömyys. Ihmisen on hankala olla hyvä vastus tietokoneille, joilla on tilastotiede, todennäköisyyslaskelmat, reittimahdollisuudet, rakennuksien kulkukaaviot, lentoreitit, ihmishavainnoitsijat ja monet kulkeamiseen vaikuttavat päätöksien tekijät puolellaan, jos tarkoituksena on välttää olemasta joidenkin ihmisten vaikuttamisen kohteena.

Raportit pitkäaikaistutkimuksista. Ihmisiä on kautta aikain seurailtu pitkäaikaisesti ja sellaisten epävirallisten pitkäaikaistutkimusten

tulosten vilauttaminen, jotka osoittavat kuinka ihmisiä voidaan ohjailta ja saada tekemään mitä halutaan, on tehokas keino saada ymmärtämään, kuinka kukaan ihminen ei ole täysin suojassa vaikuttamiselta ja että niillä, jotka parhaiten ymmärtävät tätä vaikuttamista ja sitä miten sitä toteutetaan, on tietynlainen etu puolellaan.

Toistettavuus, helppous, automatisointi.

Se nopeus ja ketteryys, millä erilaisten tavoitteiden toteutumista pystytään valmistelemaan käytössä oleviin metodeihin, toteutustemplaateihin ja ihmisresursseihin perustuen on jotain, jota moni ihmisten keskeinen ryhmittymä ei kykene tarjoamaan, joten tällaisen ryhmittymän ulottuessa kaikkiin sosioekonomisiin lokeroihin, tuntuu melkein mielettömältä olla siitä paitsi, jos vaihtoehtona on toimia puhtaasti lakien, säännösten ja kieltojen rajoissa. Tosin, tähän ei vielä tarkoita sitä, että itse hyötyisi henkilökohdaisella tasolla jatkuvasti jotain erityistä, mutta pelkkä osallisuuskin tarjoaa hyviä mahdollisuuksia sosiaaliseen verkostoitumiseen, mikä jo sellaisenaan on hyödyttävää, jos osaa verkostoitumisen.

Tekijöiden kiinnijäämättömyys. Kun huoltoaseman kassakaappi hinataan seinään tehdyn aukon kautta jonnekin kauemmas, missä kassakaappi murjotaan auki, jää teosta runsaasti jälkiä, jotka voivat johtaa tekijöiden luokse, mutta kun kyse on psykologisesta vaikuttamisesta teknologiavusteisesti, voidaan ihmisiin kohdistuvaa vaikuttamista jatkaa pitkään. Ja se taasen jättää pidemmän päälle tuntuman, ettei kiinnijääminen ole edes mahdollisuus, joten se melkein ikään kuin unohtuu vaihtoehtojen joukosta.

Työntekijöiden sukunimet. Minkä syyn vuoksi voittoa tuottamattomat terveyspalveluita tarjoavat tahot valitsisivat työntekijöikseen sellaisia tai antaisivat heille sellaiset peitenimet, jotka liittyvät esim. hupaisasti sen yksikön toimintaan, jossa he ovat työssä? Eksoten Mielenterveyspal-

veluista löytyy lääkäri, jonka nimi on Lempiäinen ja psykiatrinen sairaanhoitaja, jonka nimi on Viinanen. LUTin lähellä olevassa YTHS:ssä työskentelee henkilö nimeltä Särkikoski. Ovatko nämä henkilöt itse hakeutuneet nimensä vuoksi juuri sellaisiin paikkoihin, missä heidän nimellään olisi jotain erityistä käyttöä? Eksoten Mielenterveyspalvelujen ylilääkäri on julkisuudessa kehuskellut sillä, kuinka hoitojonot on saatu lyhenemään melkein olemattomaksi ja samainen henkilö on työnsä ohessa käynyt opiskelemaan LUTissa liiketaloutta, johtamista ja tehokkuusajattelua eli ovatko esim. Viinanen ja Lempiäinen tarkoitettu asiakkaiden ärsyttämiskäyttöön? Kyseisestä paikastahan on tehty mm. joukko rikosilmoituksia, muistutuksia ja kanteluita, sillä potilaiden käsittelykäytännöt ovat olleet erittäin laaduttomia. Särkikoski taasen, mitenkään arvostelematta tai mitään erityisempää henkilöön menevää väittämättä, on sen kuuloinen, että se tuottaa tietynlaista hyvänlaatuista huumoria, josta tietoisesti tuleminen voi piristää nuoria opiskelijapotilaita silloin kun terveydellinen vaiva tulee ylimääräistä huomiota vieväksi. Ja Lappeenrannan kaupungin vaihteeseen soitettaessa voi tulla keskustelleeksi neljän eri henkilön kanssa, joiden kaikkien sukunimi on jostain syystä Vehviläinen.

**Elektronisten laitteiden monitorointi-
vuus ja postilähetyksien seuranta.** Lukuisilla eri tahoilla on pyrkimystä totuttaa ja valmistella ihmisiä siihen, että kaikkialla ja joka hetki on mahdollista, että joku siihen hänen kanssaan samaan verkostoon kuuluva henkilö saattaa juuri parhailaan lukea hänen sähköpostiviestejään, selata hänen tiedostojaan ja monitoroida hänen verkkoliikennettään, koska verkoston keskuudessa on vallalla idea siitä, että yhteiskunta on parempi siten, että kaikki riittävän yhteisesti uhkiksi tunnistetut asiat tunnistetaan myös verkoston jäsenissä. Sama pätee pitkälti myös kirjeiden ja pakettien lähettämiseen. Kukaan osallistujista

ei pystyisi lähettämään esim. käsiasetta kaupungista toiseen Postin mukana. Lisäksi, koska he pitävät itseään monilta osin aika lailla samanlaisina ihmisoloisuuden osalta, ei ole kovin kummoista saavuttaa ymmärrystä muiden ihmisten mielen-tiloista heidän käytöstään seuraamalla, sillä siinä ei olisi mitään erityisen hätkähdyttävää, vaan pikemminkin ehkä jotain ideaa antava, jota voisi itsekin kokeilla.

Tekstiviestin saapumisen ajoitus tietynlaisessa tilanteessa. Teleyhtiöt eivät tarjoa yleisesti sellaista palvelua, missä jollekin ihmiselle voidaan lähettää tekstiviesti siten viivästyttään, että se saapuu juuri sillä hetkellä, kun tekstiviestin vastaanottajan lähettäjän ympäristössä olevat ihmiset ovat valmistelleet tekstiviestin mieltä siten, että saapuvan tekstiviestin sisältö ärsyttäisi mahdollisimman paljon ja jatkaisivat tuntemuksien muokkaamista tekstiviestin lukemisen jälkeen. Tällainen vaatii ihmisten välistä yhteistyötä, sekä teleyhtiön olemista epäluotettava ja kaikkea muuta, mitä se julkisesti esittää olevansa.

Ennakkotiedot. Elettäessä maailmassa, jossa kaikki on jotenkin rajoitettua, tulee mielenkiintoisista ennakkotiedoista tietoisena oleminen paljon kiinnostavammaksi henkilökohtaisella tasolla, mutta tällaisen ei tarvitse rajoittua siihen, että tietää ennen mediassa mainitsemista siitä, että jokin bändi tulee seuraavana vuonna Suomeen, missä se ei ole koskaan ennen käynyt. Kiinnostavimmat ennakkotiedot eivät ole pelkästään aikataulujen ennalta jakamisen kautta tietoon tulleita, vaan niitä ovat sellaiset ennakkotiedot, jotka liittyvät tapahtumiin, joiden tapahtuvuudesta kukaan ei ole varsinaisesti varma, sillä kukaan ei olisi miettinyt niihin liittyviä tapahtumakulkuja tai mahdollisia riskejä läpi, mutta silti joku ulkopuolinen taho pystyy tuottamaan tiedon siitä, että jotain tapahtuu jonakin ajankohtana ja vieläpä jollain tietyllä tavalla. Riippuen verkostosta, jonka kautta tällainen tieto

on saavutettavissa, voi päästä käsiksi tietoon tapahtumaan liittyvistä vaiheista, tapahtuman tapahtumista edistävistä henkilöistä tai saattaapa päästä jopa itsekin osalliseksi tapahtumien kulun varmistamiseksi – mahdollisesti kuoleman uhalta, jos harkitsisi lavertelemista ulkopuolisille.

Töykeän käytöksen ja samanaikaisen sisäsimainannon hyväksymisen laajuus. Roger Mooren eli erään James Bondin ja myös mm. Pyhimyksen esittäjän kuoltua, LOAS (Lappeenrannan seudun opiskelija-asuntosäätiö) ajelutti runsaasti tiettyä samaa autoaan, jossa oli heillä jo pidempään viestintäkäytössä käytössä ollut ”Jos James Bond asuisi Lappeenrannassa..”-teksti helposti luettavissa. Ajoitukset auton esiintymiselle olivat sellaisia, että samaan aikaan tietyissä risteyksissä, tiettyjen äänilähteiden läheisyydessä ja tiettyjen rakennuksien läheisyydessä oli ”esittelyssä” lukuisia niiden mielteiden ilmenty-miä, joita oli jo vuosien ajan pyritty nakuttamaan mieleen ärsyttävänä asiana (tarkemmin tällaisesta mm. teksteissä, joissa kerrotaan priming-eftistä, otaksumista ja/tai assosiaatioista). Yhteistyössä toteutettavasta häirinnästä tullessa eräänlainen uusi normaali, voi käydä jopa hankalaksi löytää sellaisia ihmisiä, jotka eivät olisi ainakin kertaalleen kokeilleet häiritä jotain toista ihmistä tunnelatautuneiden assosiaatioiden avulla.

Historialliset kehityssykliä ja -vaiheet. Historian on sekä Suomen, että muiden maiden osalta usein vähän kiinnostava oppiaine, eikä sellaiseen perehtyminen saata erityisemmin kiinnostaa lapsia tai nuoria, eikä vielä varhaisaikuisiakaan, joten sopivasti eri yhteyksissä suggestoiden ja vihjaillen, voidaan saada ujutettua ihmisten tajuntaan ideaa esim. siitä, että on normaalia, että ihmiskunta kohtaa ajoittain keinotekoisia ihmishävytyksiä, joista ”musta surma” olisi jonkin logiikan mukaan ollut välttämätön esim. ihmisen evoluution tai väenpaljouden vähentämisen kannalta. ■

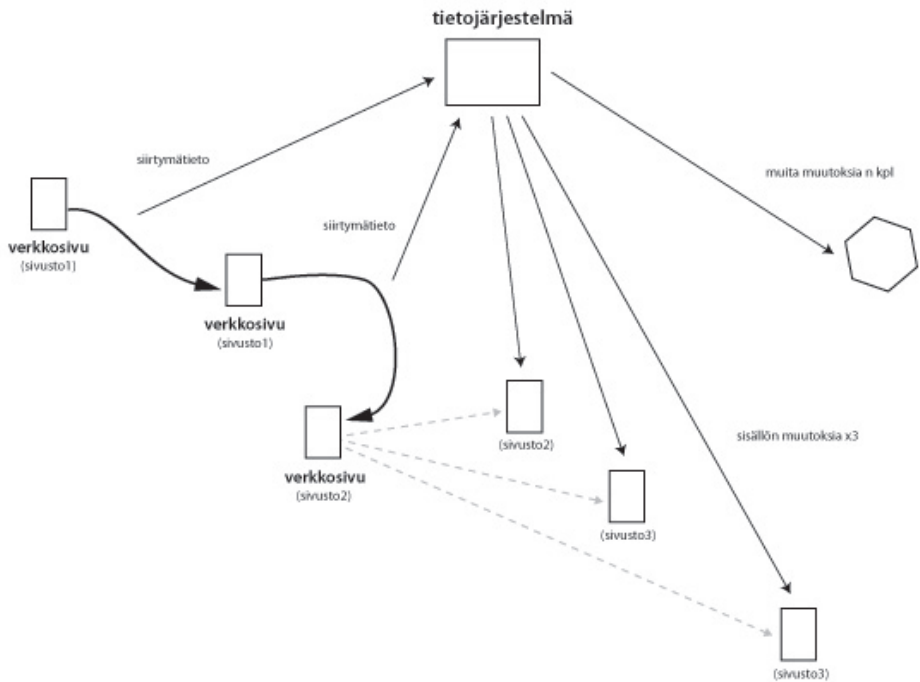
Digitaaliset hetket vaikuttamassa myöhempiin sellaisiin

Saman tietoyhdistelmän alaisuuteen voidaan asettaa kontrolloitavaksi ja muokattavaksi useita verkkopalvelimia, jotka tarjoavat Internetin käyttäjien katseltavaksi yksittäisiä verkkosivuja kuten uutisia ja artikkeleita. Täten saavutetaan se mahdollisuus, että käyttäjien navigoidessa verkkosivulta toiselle, heidän hetkeä myöhemmin vierailemiaan sivuja muokataan huomaamatta sen perusteella, minkä analysoidaan olevan hänen tavoitteensa, mielentilansa, alttiutensa, heikkoutensa tjm. Muokkaukset voivat olla sellaisia, että ne ovat tarkoitettu vaikuttamaan erityisesti yhteen henkilöön, mutta muille muokkaukset eivät tunnu erityisen erottuvilta. Myös muut digitaaliset hetket kuten interaktiivisten mainostaulujen kohtaamiset voivat olla edellisten hetkien muokkaamia.

Vierailtujen verkkosivustojen viestiessä käyttäjien toimista jonkin niille yhteisen tietojärjestelmän kanssa, kertyy tuohon tietojärjestelmään sellaista tietoa, joka mahdollistaa käyttäjien hetkeä myöhemmin tekemien navigointisiirtymien ennakoimisen siinä tarkoituksessa, että jotain havaittavissa olevaa muutetaan tietystä yhdestä käyttäjästä erityiseltä tuntuvaksi. Muut käyttäjät eivät huomaisi mitään erityisempää, sillä jos kyse olisi esim. yksittäisen lauseen lisäämisestä artikkelin tekstiin, käytäisiin artikkelin teksti läpi automaattitoimintaisella tekstianalysillä ja

lausegeneraatorilla ehtojen ”lisäys merkityksellinen yhdelle” ja ”lisäys muuhun tekstiin huomattomasti sopiva muille” kera. Kohteena olleen käyttäjän on useimmiten varsin mahdotonta selvittää, josko tai kuinka jokin hetkeä aiemmin vierailtu verkkosivusto aiheutti automaattisen muutoksen, joka kohdistui hetkeä myöhemmin vierailtuun verkkosivustoon, sillä hänellä ei välittömästi ole käytettävissään muuta kuin tunne siitä, että jotain on toisin kuin voisi olettaa olevan.

Muutaman välittömimmän navigointisiirtymän ennakoitavuus perustuisi tässä laillisuuden

asteesta riippuen joko pseudonymisoitua tietoa vastaavaan tietoon, jota verkkopalvelut yleisesti käyttäjistä keräävät, mutta jolla ei tyypillisesti päästä yksilötason tarkkuuteen tai laittomampaan toteutukseen, missä tiettyä käyttäjää on seurattu yhdessä tai useammassa verkkoliikenteen yhdyskohdassa eli lähes missä kohdassa tahansa hänen päätelaitteiltaan Internetin muodostaviin reititinlaitteisiin ja muihin laitteisiin. Avustaviin keinoihin sisältyvät mm. kohdekäyttäjän tietokoneella ujutetut tarkkailuohjelmat, valheelliset WiFi-tukiasemat, Elisan työntekijöiden lurjusmaisuuksuus, huonosti ohjelmoidut verkkolaitteet ja ulkomaisten viranomaisten rutiinotoimintaan sisältyvät seurantakäytännöt. Varsinainen ymmärtäminen ja käyttäjän tunteminen voidaan jättää enimmäksi tekoälyjen ja neuraverkkojen tehtäväksi. Pikanttina voi pitää sitä, että Googlen

hakukone tarjoaa hakusanoilla "neural network decision making" 32 miljoona hakutulosta eli tekoälyavusteinen arviointi käyttäjien tekemiin päätöksiin ja valintoihin liittyen ei ole aivan äskettäin keksitty innovaatio.

Kuulemasi anekdoottinen kuvaus siitä, kuinka VPN-yhteyttä käyttänyt henkilö sai lentomatkansa halvemmalla kuin jos olisi varannut matkansa siten, että olisi mennyt suoraan omalta tietokoneeltaan ottamallaan yhteydellä matkavarauksipalveluita tarjoavan yrityksen verkkosivuille, on karkeampi versio verkkosivuston/-palvelun muokkaamisesta pseudonymisoitujen kriteerien avulla, mutta se jo sellaisenaan todistaa, että kyseisessä muokkaamisessa on tarkoituksena tuottaa hyötyä sille, joka palvelua tarjoaa eli lisätä tuottavuutta. Tällainen ei olisi aivan vierasta muunlaisia tuotteita kauppaaville verkko-

kaupoillekaan, sillä käyttäjien viettäessä saman verkkokaupan sisällä aikaa pitkään, muodostuu jo yksittäisen käyttösessionkin osalta lukemattomasti kriteerejä, joihin perustuen hintoja voitaisiin säätää (esim. verkkokauppaohjelmisto voisi tunnistaa minkälaista kokoonpanoa ollaan ilmeisestikin kasaamassa ja korottaa hiukan jonkin osatekijän hintaa).

Digitaalisuuden levittäytyessä kaupunkikuvaa voidaan kasvojen-, ilmeiden- liikeprofiilin- tunnistusteknologian avulla tarjota yksittäisille käyttäjille selkeästi kohdennettua palvelua, jota vieressä tarkasteleva henkilö ei kokisi samalla tavalla omakseen kuin kulloinkin kohteena oleva, mutta tällaisenkin voi toteuttaa kriteerejä ”lisäys merkityksellinen yhdelle” ja ”lisäys muuhun viestintään huomaamattomasti sopiva muille” avulla. Tämä ulko- tai sisätiloissa koettava digitaalinen hetki voisi sekun olla yhteydessä samaan tietojärjestelmään kuin mainitut verkkosivustot, joita silmäillään jossain toisaalla, jolloin tuo digitaalinen hetki voisi tulla vaikuttamaan myöhemmin koettuun esim. sillä tapaa, että jonkin artikkelin otsikointi, kuvavalinta tai sen loppupuolella oleva ensinnä näkyvä lukijakommentti tulisi olemaan tietynlainen. Tai sitten jotain aivan muuta: Wärtsilän tehtaalla keskeneräinen laiva alkaa valua kohti sataman vettä, New York Timesin etusivun kirjasin muuttuu toisenlaiseksi tai SpaceX:n raketti räjähtää.

Jonkin tavoitteen toteutumisen mahdollisuuksien maksimoiminen on A/B -testauksenkin tarkoitus eli eri käyttäjäryhmille näytetään joi-

hinkin kriteereihin perustuen hiukan toisistaan eroava sisältö esim. artikkelin tai verkkopalvelujen landing pagejen osalta ja säädetään sisällön olemusta näistä kokeiluista opitun perusteella. Tämä on hyvin tavanomaista, eikä tällaisessa useinkaan ole edes tarpeen nähdä mitään erityisen kyseenalaista. Kyseenalaista olisi sellainen toiminta, missä pyritään saamaan mahdollisimman suuri joukko jonkin määritetyn käyttäjäryhmän jäseniä saavuttamaan ohjailun avulla jokin tietty päämäärä, ohjailun perustuessa esim. kuolleiden Suomiz4.fi-keskusteluiden käyttäjien miellelyhtymiä tuottavien nimimerkkien muuttamiseen ylläpitäjien toimesta, kokonaisien uutisten poistamiseen uutissivustolta viestiliikennettä luvattomasti suodattamalla, ylimääräisten ja historiaa vääristävien kuvien lisäämiseen The British Museumin kuvahakuun palvelun ylläpitäjien toimesta tai vain hetken tietynlaisena ja normaalistikin eri käyttäjille eri tavoin näyttäytyvien asioiden vaihtamisella vaikkapa ostamalla mainostilaa siten, että varmistuu tietynlaisen mainonnan kohdistuvuus tiettyä käyttäjää kohtaan. Tai ehkä vain rysäytetään jokin verkkosivusto nurin, jos on oletettavaa, että tietty käyttäjä haluaisi käydä siellä mahdollisimman pian, rysäytyksen tarkoituksena olla ostaa aikaa manipuloida palvelun ylläpitäjä muokkaamaan palvelun sisältöä tai toimintaa tietyllä tapaa - tai ehkä se oli jo valmiiksi tietoturvaton asennetun Wordpress-lisäosan bugisuuden vuoksi, mahdollistaen käyttäjähallinnan ohittamisen ja palvelun sisällön/toiminnan muokkaamisen ilman ylläpitäjältä kysymisiä. ■

”Ihmisen käyttäytymisen kuvaamiseen matemaattiset mallit voivat toki olla hyödyllisiä, koska ne pakottavat ristiriidattomaan päättelyyn ja tekevät mahdolliseksi numeeriset ennusteet. Toisaalta meillä ei ole mitään syytä olettaa, että ihmisten käyttäytyminen ja sosiaaliset suhteet noudattaisivat jotain yksinkertaista matemaattista mallia, siitä huolimatta että tietyt mitattavissa olevat ilmiöt on mahdollista jälkikäteen selittää yksinkertaisella kaavalla.” (Informaatiotekniikan filosofia)

Ajatusten pelimerkistämisestä

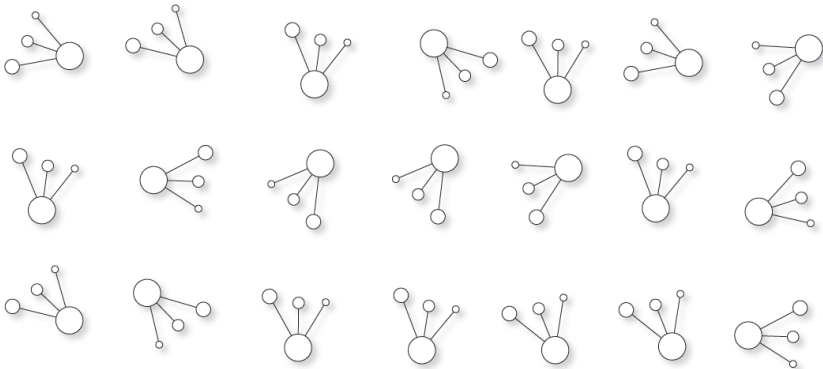
Kuten Vohkareen nro 1:ssä todetaan,

”Otaksumat ovat suunnittelunaikaisia arvioita siitä, mitä jonkun tietyn henkilön mieleen tulee, kun tämä altistetaan joukolle valikoituja suoria havaintoja tai hänet johdatellaan ajattelemaan tiettyjä asioita.” ja

”Otaksumat perustuvat sekä yleiseen tietämykseen siitä, minkälaisia ajatusverkostoja ihmisten mieleen on muodostunut, että myös tietämykseen siitä, minkälaisia ajatusten välisiä yhteyksiä jonkun tietyn henkilön mielessä on, mikä johtuu usein siitä, että otaksumien asettajat itse ovat olleet niitä luomassa, vahvistamassa ja ylläpitämässä.”

Helpoimmalla tasolla otaksumiin voidaan suhtautua pelkästään ajatuksia eteenpäin vievinä teki-jöinä, kaikenlaisten ajattelun tyrehtyttämisten, huomiota joistain muista ajatuksista irti repivyyksien, aivojen verenkierron keskittymisten ja oppimisvasteiden aikaansaamisten jäädessä sivuseikoiksi.

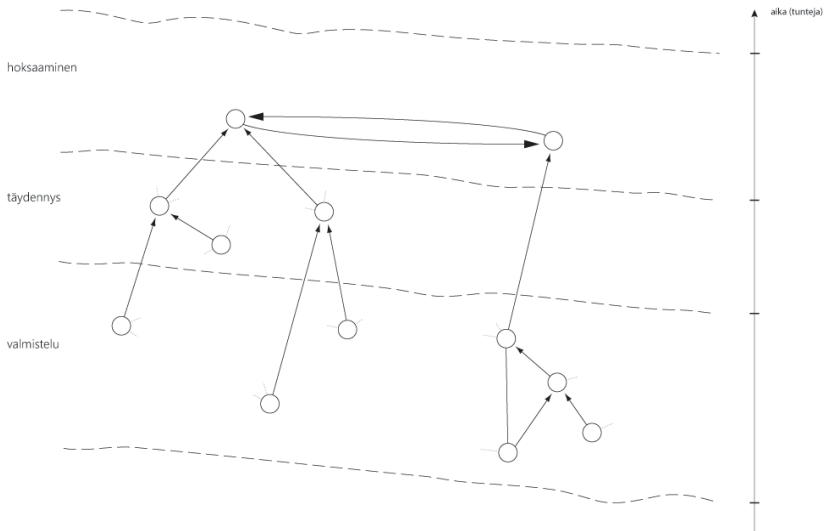
Suuritodennäköisyyksisten assosiaatioiden ja asioiden merkittävimpien piirteiden yksinkertaisin esitysmuoto on yksittäisistä noodeista erkanevien viivojen joukko, jotka päätyvät muihin noodeihin,

missä **noodit vastaavat jotain miellettä kuten muiston alkua tai tuntumaa jonkin esineen osasta**. Suuritodennäköisyyksisyys tarkoittaa tässä sitä, että vaikka ajattelu itsessään muokkaa ajattelua sillä tapaa, että ajatelllessaan lähiaikoina samaa asiaa uudelleen ja tullessaan päätyneeksi eri ajatuksiin, tulee ajan kanssa tavallaan palanneeksi aiempaan lähtötilanteeseen eli tietystä samasta ajatuk-

sestä päätyy jälleen uudestaan tiettyihin samoihin ajatuksiin – todennäköisesti. Omat assosiaationsa on usein helppo ja nopea tunnistaa, mutta mielteiden merkittävimpien osakomponenttien (tässä: piirteet) tunnistaminen vie enemmän aikaa.

Jos näitä suuritodennäköisyyksisiä assosiaatiota ja mielteiden merkittävimpiä piirteitä kirjattaisiin ylös, voitaisiin muodostaa ”pelimerkkejä”, joita voi yrittää eri perustein järjestellä jonkinlaiseen järjestykseen, jolloin huomattaisiin sekin, että moni mielle suuntautuu samoja mielteitä kohti kuin jotkin toisetkin mielteet. Näillä samanlaisuuksilla on olennainen vaikutus ajatusten eteenpäin kulkemisen kannalta, sillä useamman ”osuman” kohdistuttua johonkin tiettyyn samaan mielteeseen ajattelun kautta, osallistuu täten enemmän aktivoitunut mielle vahvoilla yhteyksillään myöhempien ajatusten ilmentymiseen. ■

Kuvio havainnollistaa sitä, kuinka muut ihmiset kuin ajattelijat itse ovat aiheuttaneet sen, että ajattelijat on kolmen vaiheen kautta tullut ensin päätyneeksi kahteen eri ajatukseen ja tullut sitten hoksanneeksi, että näiden kahden ajatuksen välillä on jokin yhteys kuten niiden jollain tapaa samaan kuuluminen esim. piirteidensä, ajankohdan, sijainnin tai muun seikan puolesta. Käytännössä nämä muut ihmiset olivat yksinkertaisesti olleet tietoisia, minkälaisia ”pelinappuloita” kohdeihmisen ajattelusta voi muodostaa ja kuinka näitä pelinappuloita yhdistelemällä saadaan aikaiseksi karkea suunnitelma siitä, minkälaista havaittavaa tarvitsee tuottaa, jotta kohdeyksilö päätyy vaiheiden kautta tiettyihin ajatuksiin.

Vaaroja (jatkuu..)

Plant security

Phishing attacks are still one of the best ways to gain access to a system. While there are solutions that provide the ability to capture and detect those types of threats in the email, many are missed. (Food Engineering)

Data breaches often originate behind your Defenses

While people who have shown themselves to be untrustworthy in the past are certainly a gamble, even good people have the capacity to willfully misuse their data privileges, particularly when someone feels as though they have been mistreated or disrespected, an otherwise trustworthy person could develop the motivation and ability to retaliate. (Infosecurity)

To err is human; to automate, divine

Misconfigurations are most likely to occur during security change processes – that is, when new rules are added, or existing ones changed or removed on a firewall. (Infosecurity)

Navy cyber director amps use of AI and computer automation

Computer automation can both track potential intruders and use advanced algorithms to replicate human behavior online by using deception techniques to lure and then track attackers. (Defence Systems)

Lab mistakenly ships radioactive material aboard commercial plane

The radioactive material had been packaged for ground transport, but by mistake was shipped via a commercial air cargo service. (Homeland Security News Wire)

Earthquake early warning vital for city transit

Slowing down the trains will reduce the number of derailments, and that will have a direct effect on reducing the number of injuries and deaths. (Homeland Security News Wire)

Microsoft patches critical windows DNS client vulnerabilities

"The Windows DNS client doesn't do enough sanity checking when it processes a DNS response that contains an NSEC3 record," Freeman wrote in a report released today. "Malformed NSEC3 records can trigger

this vulnerability and corrupt the memory of the DNS client. If this is done carefully, it can result in arbitrary code execution on the target system." (Threatpost)

Asus patches router vulnerabilities

The vulnerabilities were found in a native web interface on the devices and allow an attacker on the same local network to change router settings, steal Wi-Fi passwords or leak system information. (Threatpost)

Google busy removing more malicious Chrome Extensions from web store

Swift on Security said the developer used Cyrillic Unicode characters in the extension name allowing the malicious plugins to again sidestep Google's malware filters. (Threatpost)

Where do security vulnerabilities come from?

There are three major causes: code quality, complexity, and trusted data inputs. (Dark reading)

Few major cloud storage security slip-ups

One text file contained more than four million records with information like user names, Mac accesses, serial numbers, account numbers, and transaction IDs. Other databases had addresses and phone numbers for TWC customers. (Dark reading)

Why size doesn't matter in DDoS attacks

Small and midsize companies are tempting targets because often they are armed less with heavy tech investments, services, and staff. (Dark reading)

4G cellular networks at risk of DoS attacks

Many mobile network operators were under the impression that all their security problems would be fixed with LTE/diameter-based protocol. (Dark reading)

4G vulnerabilities put mobile users and even Smart Cities at risk, study

Fundamental deficiencies in the Evolved Packet Core could allow the disconnection one or more subscribers, the interception of Internet traffic and text messages, operator equipment malfunction, and other illegitimate actions. (Dark reading) ■

Häirinnän kohdistuessa ulkopuolisiinkin

Kuinka se pitäisi ottaa, että itseän suhtaututaan tavalla, joka on epäkunnioittavaa ja jonka ulkopuolisetkin huomaavat tai tulevat muuten tietoiseksi, mutta joka yhdistyy lisäksi toimintaan, jossa on sivullisia kärsijöitä kymmenittäin tai sadoittain, osan heistä ollessa ”omalla vuorollaan” muita kohtaan epäkunnioittavasti käyttäytyviä? Tai se, että häiritsemällä vaikuttamaan pyrkijä(t) ottaa toistuvasti imagollista haittaa niiltä ulkopuolisilta, jotka satunnaisesti hänen tekojaan tai niiden jälkiä tulevat havainnoineeksi? Kuinka he itse kokevat sen vai saavatko he kenties niin hyvän kompensaa­tion kuten esim. tyttären tulevan koulutuksen maksamisen, ettei heidän tekonsa hetkauta heitä itseään kummoisemmin? Voidaan toki ajatella, että häirinnäksi luokiteltavaan vaikuttamiseen osallistuvat ja siitä tietoiset voivat olla mieleltään sen verran vahvaa tekoa, että he kestävät tottumisen kautta aisteihin kohdistuvaa ärsytystä, mutta eikö se olisi pakoa pois­päin enemmän intellektuellista ajattelusta ja täten jos sellaisenaan määrittää heidät jokseenkin höh­liksi tjs? Entä mitä kertoo heidän kyvykkyydestään se, että he painottavat erittäin mielellään eräänlaisia varmoja vaikuttimia kuten voimak­kaita ääniä, jota kestää pitkän aikaa ja joka tulee monien sellaistenkin kuulluksi ja tiedostetuksi, jotka eivät ole ollenkaan vaikuttamisessa muka­na? Osallistujat ovat tässä sellaisia, jotka aiheut­tavat keinotekoisia liikenne­ruuhkia, jättävät työ­maakoneen ulvomaan kerrostaloasuinalueella, antavat eläimille signaalin, joka saa ne vauhkoon­tumaan ja laittavat kokonaisien kaupunginosien

sähköjä, valo­ja tai vesiä poikki kaikilta tuolla jol­lain alueella asuivilta vain sen vuoksi, että yhteen henkilöön kohdistuva häirinnällä vaikuttaminen saataisiin toteutettua siten, ettei tarvitsisi miet­tiä, tuliko jokin asia huomioiduksi vai eikö tullut.

Jos häirinnän kohde on riittävän ymmärtä­väinen sen suhteen, kuinka joku muu ottaisi vastaan tai kestäisi saman häirinnän, joka voisi toki olla hienoisempaakin ja pidemmällä ajanjak­so­lla pohjusteltua kuin pelkkä yksittäinen hetki häirintää, pitäisikö hänen silti kokea olevansa jotenkin puolustuskyvyttömämpi tai vähemmän sanavalmis ”kuin muut”, jos ei saa aikaiseksi tehokasta vastareaktiota tai saa masinoitua käyn­tiin sellaista toimintaa, joka poistaisi/muuntaisi häneen suhtautumistaan? Kysehän tässä olisi yhdestä vastaan heimo/verkosto/ryhmittymä eli vastaan olevat joko pitäisivät itseään lähtökoh­taisesti parempana kuin se joku, joka on heidän kohteekseen valittu tai sitten he vain jatkavat sitä, mikä on joskus aiemmin aloitettu eli he perustavat uudempaa häirintää aiemman vaikutta­misen varaan. Molemmissa tapauksissa kohdeyksi­lö voi pitää sitä seikkaa, että hän ei kenties koe pärjäävänsä monia ihmisiä vastaan sellaisenaan, melko merkityksettömänä, vakavampaa ollen se, että ulkopuoliset eivät osaa lukea tilanteita ja teh­dä tulkintoja siten, etteivät ne lopulta vääristyisi kohdeyksilön kannalta haitalliseksi esim. juorui­lun kautta. Suomessahan ei edelleen­kään ole mo­nessakaan asiassa tapana kysellä asianomaisilta, mitä hän on mieltä häneen liittyvästä asiasta. ■

Opiskeluista jäi jotain purnattavaa

Siihen se Jouni istahti. Tuoliin vastapäätä itseäni, neljän hengen pöytään, jossa join juomaani yhdessä koulun ruokalan viereiselle käytävälle sijoitetuista pöydistä. Jouni itse oli sinänsä helposti lähestyttävä luennoitsija, joka oli tullut tutuksi muutaman opintojakson kautta, mutta se kuinka pikaisesti hän pääsi kyselemisen makuun tulevaisuuden aikeistani oli jo sinänsä epäilyttävää, sillä kukaan ei koskaan AMK:ssa opiskelujeni aikana ollut tehnyt sellaista ellei se kuulunut työkuvaan kuten jos sattui olemaan koulutuspäällikkö. Tämä tapahtui samana päivänä ja pian sen jälkeen, kun olin muiden kurssilaisten kuullen ja nähden ärsyntyneet koulutuspäällikkönä ja lehtorina toimivalle Mikolle siitä, kuinka minä olin taas kerran saanut työpariksi sellaisen, jonka sanavarastoon viitseliäisyys tai edes läsnä olevuus ei ilmeisesti kuulunut. Oltiin sentään AMK-opiskelijoita, joten se ei voinut olla liikaa vaadittu, että tehdään tehtävää, joka ei ole palasteltu valmiiksi helposti käsiteltäväksi, mikä yhdessä lisääntyneen koulussa ilmenneen psykologisen häirinnän ja kotona tapahtuneen tietotekniikkaavusteisen häirinnän kokemisen kanssa sai tuntemaan, että koulutuspäällikön asemassa toimiva henkilö oli opintojakson vetäjän roolissa aiheuttanut tahallaan minulle ylimääräistä kognitiivista stressiä. Tapauksessa ei voinut nähdä opettavaisuutta, joka olisi heijastelua sitä, minkälaista voisi esiintyä työelämässä. Tällaisen vuoksi Jounin myöhempi esiin summonoituminen tuntui veritautuvan tv-sarjoista tuttuun hyvä poliisi, paha poliisi -metodiin.

Toisinaan, ei usein, mutta toisinaan lehtoreiden ym. käytöksestä jäi tuntuma, joka uutti mielestä esiin skenaarion, missä heidän ei ole tarkoitettu olevan pelkästään opiskelijoiden apuna ja turvana opiskelijan tavoitteista, olemuksesta ja kyvykkyyksistä riippumatta, vaan pikemminkin valmistella heitä riittävän hyväksi työnantajien jatkaa heidän kehittämistään heidän tarpeistaan lähtien ja tunnistaa ne yksilöt, jotka saattaisivat jossain vaiheessa elämässään alkaa pitämään tieto-, informaatio- tai ohjelmistotekniikkaa jossain määrin haitallisena ihmisten vapaudelle elää, ajatella ja toimia. IT-alahan tavataan valjastaa mm. liiketoiminnan ja terrorismin torjunnan palvelukseen, joista molemmista löytyy tarkemmin mietittynä esimerkkiä sekä moraalittomuudesta, että konsensusista, missä yksilön vapaus jää vähempimerkitykseksi jollekin muulle tavoitteelle.

Jo ensimmäisenä päivänä, kun AMK-opiskelua aloitteli ja opiskeluryhmä tapasi ensimmäisen kerran, saatiin esimerkkiä siitä, kuinka nuoret kanssaopiskelijat (itse keskimäärin muutaman vuoden vanhempi) saatiin kokemaan keinotekoista vertaisuutta keskenään laittamalla mukaan jollakin perusteella ympätty vanhempi mieshenkilö lihavine vatsoineen kertomaan vatsasyövästään, itsestään lyhyesti vuorollaan kertoessaan ja toinen ”vanhus” kertomaan tarpeettomuudestaan Cobol-osaajana, mistä kuulijoille jäi parhaiten mieleen hänen korvakuulolaitteensa. Pyörätuolisuus sen sijaan oli kuin eri kategorias- ta, sillä jos vertailee asiaa niin, että kenen kanssa ihmiset mieluummin kävelevät vieressä: nuoren

pyörätuolisen miehen kanssa vai hiukan vinksah-
taneen näköisen korvakuulokemiehen kanssa vai
vanhan lihavan miehen kanssa, niin pyörätuo-
linenhan se helpoin muille nuorille on. Toiselta
vuosikurssilta löytyi toinenkin pyörätuolinen,
mutta hänellä oli monia muitakin ongelmia ja
hän tarvitsi avustajan käyttöönsä tunneilla olles-
saan. Hänelle ei näyttänyt kertyvän ystäviä muis-
ta opiskelijoista. Mainitut kaksi vanhusta kaikko-
sivat heti ensimmäisen päivän jälkeen, vedoten
siihen, että he tulivat vain suorittamaan muu-
taman puuttuvan kurssin, jolloin nuoremmille
jäi havainnoitavaksi vain yksi vanhempi vuosi-
kurssilainen, minä. Onneksi en kuitenkaan ollut
huono siinä mitä ohjelmistotekniikkaan liittyen
tein, joten sen puolesta en olisi syrjäytyvä, mut-
ta koin pitkän aikaa, että minun ei olisi suotavaa
tehdä virheitä tai kenties jotain hölmöä, koska se
palauttaisi nuorten mieliä aiempaan esittelytilai-
suuteen, mikä lisäisi riskiä sille, että he rinnastai-
sivat minua muista henkilöistä muodostuneisiin
mielikuviin.

Opiskeluvuosilta löytyy paljon esimerkkejä
puoltamaan sitä skenaariota, että opiskelijoiden
kanssa asioivat koulun henkilökuntaan kuu-
luvat (myös opintolinjoille yhteisten aineiden
osalta) pyrkivät tunnistamaan ja vaikuttamaan
häiritsevästi sellaiseen opiskelijaan, joka ei jol-
tain kantilta olisi ”käypä tapaus”. Kaikkia tekoja
en vieläkään aivan täysin ymmärrä kuten sitä,
miksi Päivi Ovaska, joka toimi koulutusohjelman
päällikkönä, alkoi käytävällä hänen kanssaan
opiskeluihini liittyvän asian puheeksi ottaessani,
taivuttaa selkäänsä taaksepäin, päättään sivulle ja
käsikin suuntautui jotenkin epämääräisesti, pitä-
en itseään tuossa asennossa hetken aikaa ja pu-
huen siinä samalla minulle. Huomasin kyllä, että
hän oli asettunut sellaiseen kohtaan, missä hän
ja minä pääsimme molemmat sisätiloissa olleen
valvontakameran kattaman alueen piiriin (oli itse
asiassa ollut ikään kuin odottamassa, että saavun

kulman takaa kuin ennakkotiedon saaneena),
mutta miksi hän olisi halunnut tuottaa moisen
kohtauksen? Eräs selitys tälle on se, että tapah-
tuman kuvaileminen saisi kuvailijan itsensä kuu-
lostamaan epäuskottavalta, millä saattoi aikoi-
naan olla ollut jokin käyttötarkoitus, jota en ehkä
tullut triggeroineeksi, koska en maininnut asiasta
missään, mutta moista todellakin tapahtui. Hän
muisti kyllä parin sanallisen vihjeen avulla mihin
asiaan viittaa, mutta hän käytti itselleen tavan-
omaista tekoselitystä, että ”hänellä on niin paljon
eri opiskelijoiden asioita huolehdittavana, että
hän on ihan tyystin unohtanut kyseisen asian”.
Siinä vaiheessa hänen tuntemistaan olin alkanut
jo pitää kaiken hänen sanomisensa olevan aina
jossain määrin valheellista, mutta toisaalta ei var-
sinaisesti olisi ollut hyödyllistä käydä vaatimaan
häntä suoriutumaan nopeammin tai väittää hän-
tä suoraan valehtelijaksi. Myöhemminä vuosina
selvisi, että hänellä on oma yritysikin, jonka mot-
toon sisältyi tiimityön ihanuuden korostaminen
ja minustahan oli siinä vaiheessa muodostunut
joiltain osin antiesimerkki itsekseen puurtajasta,
jolla oli ajoittain kognitiivista stressiä ym.

Tahallaan ärsyttäneistä opettajista eräs muu
oli Yrjö Utti, joka nostaa oppitunneilla kiusallaan
esiin sähköpostissa kysymäni asian, revittelee
sitä, laajentaa juttua ja siinä vaiheessa, kun ym-
märtää, että haluaisin hänen jo jättävän asian
sikseen, hän jatkaa sitä vielä hetken ajan, josko
vaikka ärsyyntyisin ja täten antaisin luokkati-
lassa olleelle itselleni tuntemattomalle ”turis-
tille” (eri koulutusohjelman opiskelija) väärän
vaikutelman minusta (meemin levitys). Hänen
opetuksestaan jäi yleensäkin vaikutelma, että
hän tiedosti, ettei kukaan tulisi vaatimaan häntä
suoriutumaan varsinaisesta opetustyöstään pa-
remmin, sillä olihan hänellä sentään liuta Power-
Point-kalvoja, joista esitellä erilaisia aiheeseen
liittyviä käsitteitä, vaikka kaikenlainen konteksti
puuttuikin ja opiskelijat saivat räpeltää harjoitus-

työnään minkälaisia väsäyksiä tahansa.

Sitäkin on tapahtunut, että opettajani ovat saattaneet täysin ulkopuolisten tietoon tempauksia, jotka vain minä olen ollut havainnoimassa. Mikkohan oli tullut Martin kautta tietoiseksi siitä, että olin käyttänyt tuolloin uutta Dropboxia tiedostojen jakamiseen harjoitustyössä, joten kun sitten kävin tapaamassa Mikkoa hänen pöytänsä äärellä useamman opettajan yhteisessä toimistohuoneessa, hän antoi heti ensi alkuun johdollisesta hiirestä tipahtaa hiiren pallon lattialle sen pohjalevyn irrottua pois paikaltaan. Juuri tämän teon hän saattoi muiden ihmisten tietoon, mitä sitten käytettiin useissa eri konteksteissa luomaan assosiaatioyhteyksiä ja viemään ajatuksiani muihin tapahtumiin, joissa jotain esim. tipahtaa. Olisi myös mielenkiintoista tietää, oliko hän jo tuolloin tietoinen, että kampukselle vievän tien varteen tultaisiin lähivuosina rakentamaan iso, yksivärinen kuplahalli, joka ryövää kaiken huomion ympäristössään.

Jos kysyin jotain ohjelmointiprojektia tehtäväksi, sain ehdotukseksi sellaista, a) josta olen jo moneen kertaan kertonut, että olen siirtymässä pois sellaisesta, b) joka sopisi täydellisesti aivan eri koulutusohjelmaa suorittavalle (esim. kone-tekniikka) tai c) sitten se projekti olisi sisällöllisestä vain vähäiseltä osaltaan tietotekniikan koulutusohjelmaan liittyvää ja lopulta osiltaan

jotain sellaista, mikä harjoituttaisi esim. niin tärkeää taitoa kuin leikkaa ja liimaa -taitoa. Tämä oli outoa, koska olihan olemassa projekti-insinööri, jonka tehtävänkuvaan kuului määritelmän mukaan ”kierrellä maakuntaa ja selvittää minkälaisia tarpeita alueen yrityksellä on”. Moodlessa ollut lista yritysten ohjelmistoteknisistä tarpeista päivittyi erittäin hitaasti, mikä korosti sitä, että joko muut opiskelijat saivat ”tiskin alta” hyviä harjoittelun kohteita tai sitten kukaan ei saanut runsaasti aitoja yritysten tarpeita vastaavia projekteja tai osia niistä tehtäväkseen. Samaa ”hankikaa itse parempia”-mentaliteettia ilmeni myös kaikille kurssilaisilla sähköpostin mukana tulleissa tiedotteissa, joilla saattoi olla hyvinkin vähän tekemistä IT-alan kanssa, niiden ollessa esim. mainintoja jostain messuista, johon oli ihan linja-autokuljetuskin järjestetty. Tällainen saattoi jättää vaikutelmaa, että lehtorit ym. edes jotain tekevät ylimääräistä opiskelijoiden hyväksi, mutta aika köyhä esitys moinen kyllä oli. En tosin sanoisi, että lehtorit olivat epäpäteviä, sillä kyllä vuosien opetuskokemus oli kehittänyt monista heistä varsin joviaaleja opettajia, mutta tästäkin huolimatta voisi sanoa, että kyseisen ammattikorkeakoulun ulospäin sojottavat anturit olivat joko rikki tai kaikkea hyvää ei vain haluttu tarjota ihan kenelle opiskelijalle tahansa. ■

”Koska ihminen on heikko ja hänellä on taipumus vallantavoitteluun, on ehkä liian suuri kiusaus, jos samoilla ihmisillä on sekä valta tehdä lakeja että myös valta niiden toimeenpanoon. Näinhän he voisivat sallia itse poikkeavansa kuuliaisuudesta tekemilleen laeille. He voisivat sekä tehdessään että pannessaan toimeen lakeja sovittaa ne omaan yksityiseen etuunsa, jolloin heidän pyrkimyksensä muodostuisivat muun yhteisön pyrkimyksistä erillisiksi, mikä on vastoin yhteiskunnan ja hallinnon tarkoitusta.” (Tutkielma hallitusvallasta)

Epäeettisiä ”mitä jos”-kokeiluja

Jos on jotain ihmisarvon kunnioitusta ja luonnon hyvinvointia enemmän, mitä johtavassa ja päättävässä asemassa olevat toivovat, on se varmastikin tulevan ennakoitavuus ja riittävän stabiili toimintaympäristö. Jotkut voivat saada viritettyä itsensä parempaan suorituskykyyn epävarmoissa olosuhteissa, mutta monista on mielekkäämpää, kun se mitä lähivuosina tullaan käymään läpi, on jo ennalta simuloitu, harjoiteltu ja eri tavoin varmisteltu.

Jotkin tulevaisuutta arvioivat ”mitä jos”-tyyppiset kysymykset ovat eettiseltä laadultaan sellaisia, että niitä voidaan käsitellä laajemmassa ryhmässä vain, jos osallistujien kesken on kestävää luottamusta. Tätä mahdollisesti ongelmaksi muodostuvaa seikkaa voidaan ehkäistä elämällä sellaisessa yhteiskunnassa, jossa media vaimentaa tehokkaasti epäeettisiin ”mitä jos”-tyyppisiin kokeiluihin liittyvät tietovuodot, viestintäverkoissa kulkeva viestintä voidaan tarvittaessa estää kohdennetusti ja yhteiskunnassa vallitsee muutenkin sellainen ilmapiiri, missä kaikenlaiset ”mitä jos”-kokeilut voivat jatkua vuosikymmeniäkin kenenkään merkittävän ja puhevaltaisen niistä kummemmin hötkähtämättä.

Korkeammalle vallan verkostoihin asemoituneet eivät välttämättä ole kiinnostunut näissä kokeiluissa vain siitä, mikä näennäisen suoraan heidän virallisesti edustamansa tahon toimintaan liittyy, vaan heidän roolinsa merkittävyys voi muodostua sitäkin kautta, että he ovat merkit-

tävänä henkilönä verkostoituneita muiden merkittävien henkilöiden kanssa. Näiden muiden kanssa filosofisia keskusteltuaan, on voitu päätyä esim. kokeiluun, jossa jonkun ihmisen elämästä vaihdetaan jotain osia tai siihen lisätään jotain tai siitä poistetaan jotain. Ollessaan edustamassaan yrityksessä tai muussa instituutiossa jo valmiiksi korkealla hierarkian tasolla on helpompi arvioida, millä varmuudella alaisia saadaan kokeiluun mukaan. Yksittäisenä vähämerkityksenä työntekijänä olisi paljon hankalampaa saada muita ihmisiä kokeiluihin mukaan, varsinkin jos rekrytoinneissa on painotettu esim. rehellisyyskriteeriä. Sinänsä, siinä vaiheessa kun erilaisten ihmisten yhteistyön avustamia kokeiluja on tehty jollain maantieteellisellä alueella useita kymmeniä vuosia, käy vähemmänkin valtaa hankkineille helpommaksi toimia kokeilutoiminnan käynnistäjänä, sillä tuolloin on helpompi löytää sellaisia ihmisiä, joiden mieli on jo valmiiksi hyvin esivalmisteltu erilaista yhteistyötä varten.

Enemmän erikoisten kokeilujen opettavuus on parhaimmillaan silloin, kun niiden tuloksia ei koeta voitavan arvata intuitiivisesti, vaan ne on vain kokeiltava, että tietää sitten paremmin. Jos kyse olisi hienosäätökokeilusta, pyrittäisiin

siinä varmistelemaan, että simulaatiot ja esiolettamukset täsmäisivät sen kanssa, miten kokeilu varsinaisesti sujuu. Voidaan myös pitää lähtöolettamuksena, että useat eri toimijat ovat kiinnostuneet kokeilujen tuloksista. ■

”Mitä jos”-kokeiluja

”Tehdään propagandapaketti hänestä ja kokeillaan, saako se käännytettyä ihmisiä pois hänen puoleltaan.”

”Jos lisätään hänen elämäänsä ylimääräistä tehtävää, hidastuuko hänen suorituskykynsä hänen varsinaisten tavoitteidensa osalta missä määrin?”

”Jos osoitetaan muille, kuinka tämän tietyn henkilön elämä hidastuu, kun hän toimii tietyllä tavalla, saadaanko nämä muut välttämään moista toimintaa?”

”Vaihdetaan hänen syntymäpäivänsä, annetaan hänen luulla syntyneensä Halloweeninä ja vaihdetaan myös hänen tulevan ystävänsä syntymäpäivä ja annetaan ensin mainitun ymmärtää tämän hänen ystävänsä olevan syntynyt aprillipäivänä.”

”Ärsytetään häntä asioilla, jotka liittyvät käsitteisiin ja asioihin, joista muut ihmiset eivät tyydyttävästi halua kuulla puhuttavan useimmissa tilanneyhteyksissä, jolloin hänen on vaikeampi kertoa niistä. Tarkastellaan, kuinka kauan häneltä kestää aloittaa kertomaan näistä ärsyttävyyksistä ja miten hän niistä kertoo.”

”Annetaan hänen mieltä Honda-merkkiseen autoon ja laitetaan sitten presidentti Niinistö toteamaan jotain kuten ’tehnyt alusta lähtien kaiken päin honkia’, hänen mennessään Honkakadun kautta metsään lenkkeilemään, jolloin mieli kyllästyy honka-alkuisten sanojen ajatteluun ja tulee helpommin ajautuneeksi samankaltaisiin sanoihin. Seurataan vaikutuksen kehittymistä. Kokoomuksen edustajien toiminnan ollessa toistuvasti synkronissa paikallisten ihmisten häirintätoimintaan, voisi mieltyä Hondaan rapautua jossain määrin.”

”Jos sijoitetaan tämän ihmisen elämään henkilö, jolla on nettinimenä ’powder’ ja annetaan tämän sijoitetun henkilön tulla monella tavaksi tutuksi tämän ihmisen elämässä, korvaantuu-ko jauheisuuden käsite hänen mielessään siinä määrin, että hän tulee paljonkin harvemmin ajatelleeksi jauheisuutta esim. ravintoaineisiin liittyen – aikana jolloin superfood ei vielä ollut käsite. Annetaan myöhemmin tämän sijoitetun henkilön vaihtaa nettinimensä muotoon ’boulder’ ja tarkastellaan, pysyykö aiempi ehkäisevä vaikutus sellaisenaan ja mitä tapahtuu ajatussiirtymille jauheisuudesta aineiden kiinteisyyteen.”

Psykiatri on ruma sana

Lausuntoja muille tahoille tuottavilla psykiatreilla on eräänlainen lupa toimia ikäänkuin rinnakkaistodellisuudessa potilaan kanssa keskustellessaan, keskeytellessään tätä sellaisilla hetkillä, missä keskustelu verkossa samaisista aiheista olisi jatkunut vuolaana, ja jättäessään huomioimatta lukuisan määrän tilanteisiin vaikuttaneita seikkoja. Näiden lausuntojen tekoa ohjaavat monesti yhteiskuntarauhan ylläpitäminen noudattamalla vakiokäytäntöjä, jotka jättävät potilaan edun vähemmälle huomiolle.

Voisi osoittautua yllättävän vaikeaksi saada vastausta kysymykseen siitä, millä perusteella sellainen, joka ei ole koskaan opintojensa aikana eikä työssään miettinyt jotain tietynlaista, olisi pätevä esittämään siitä mielipiteitä. Psykiatreilla kuitenkin jostain syystä on maaginen kyky pystyä tuottamaan sellaisia lausuntoja, jotka voivat vaikuttaa asiantuntijamaisilta, mutta jotka eivät mitenkään selvennä sitä, miten johonkin näkemykseen on päädytty. Kukaan toinen viranomainen ei tyypillisesti käy kiistämään täten tuotettua lausuntoa, mikä on sinänsä perverssiä, sillä ainoastaan sellaista organisaatioita ja yksiköitä sisältävää kulkukaaviota, jossa esitetään kuinka jotain ihmistä kuljetetaan tutkittavana, älyvapaasti silmäilemällä voi päätyä ajattelemaan, että psykiatri on itsestään selvästi se taho, joka varmuudella tuottaa sellaisenaan hyväksyttävän lausunnon.

Asiantuntija-tittelin saa kun käy tietyn viran kouluja, mutta ei se takaa joka asian asiantuntijuutta, sillä muutoinhan maailmassa ei muita olisikaan kuin kaiken tajuavia. Ihan vielä ei olla ihmisten evoluutiossa sillä tasolla. Tavanomaisemmissa asioissakin potilas tai asiakas on usein se, joka kertoo miten asiat on ratkaistava

tai tutkittava, joten psykiatrian työssään kehittymisen ja hyvien lopputulemien kannalta olisi lähestulkoon perusteltua, että valtio, kunta tai maakunta maksaisi potilaalle siitä, jos tämä tekee asiantuntijan työn asiantuntijan puolesta. Asiantuntijoilla on myös taipumusta karsia ylimääräistä mietittävää pois toteamuksilla, että jotain on tutkittu jossain toisessa yksikössä jossain aiemmassa vaiheessa, joten sitä ei ole tarpeen miettiä sillä erää, vaikka todellisuudessa kyse voisi olla asiasta, jonka tila voi muuttua yhden päivän aikana paljonkin. Ruokavaliio olisi eräs tällainen asia, paljonkin aivotoimintaan ja muuhun elimistön toimintaan vaikuttava, mutta ei psykiatrian ydintä lähelläkään.

Huolestuttavaksi lähes kaikkien mahdollisten osapuolien kannalta käyvät sellaiset potilastapaukset, jotka liittyvät jollain tavoin hyvinvointiyhteiskunta-uskon rapautumiseen kuten tilanteissa, joissa joku on kokenut rutkasti häirintää, poliisi on täysin viitsimätön tekemään asialle mitään ja potilas ilmaisee haluavansa vahingoittaa sellaista tahoja, jonka kertoo häirintään osallistuvan. Psykiatri saattaa tulla taktikoineeksi asian käsittelyä siten, että puoltaa näennäistä yh-

teiskuntarauhaa asettumalla potilasvastaiseksi, koska ymmärtää, että poliisi ei voi tehdä mitään ja potilas saattaa tosiaan toteuttaa uhkauksensa eli tällöin psykiatri määrää ns. rauhoittavaa lääkitystä ja pitkäaikaista seurantaa. Tämä tietenkin vahingoittaa hoitosuhdetta ja lyö merkkinsä potilaan mieleen, mutta tällaista voi pitää normaalina käytäntönä suomalaisessa yhteiskunnassa, jossa poliisin ei ole tarkoitettukaan puuttuvan niin yksityiskohtaisuuksiin meneviin ihmisten välisiin vaikuttamisiin kuin häirintään. Täten psykiatri osaltaan avustaa sosiaalista darwinismiakin, minkä hän varmasti hyvin tiedostaa, mutta kukaan muu ei tule häntä siitä syyllistäneeksi.

Teknologia, ihmisten välinen yhteistyö ja paenteiset spekulatiot eivät tyypillisesti ole psykiatrien vahvimpia lajeja, joten jos potilas alkaa puhua siitä, kuinka

”Voidaan hyödyntää teennäistä perustetta sille, että pitää saada estettyä tai muokattua jotain Internetiin liittyvää, jotta saadaan asian valmisteleminen ja toteuttamiseksi esim. 80 eri alan ihmistä sekä omasta, että muiden organisaatioista. Kenenkään heistä ei tuolloin ole niin tarvetta epäillä tällaisen toiminnan syitä ja perusteita, koska sille on annettu jokin syy (esim. oikeuden päätös). Myöhemmin kun toteutus on tehty riittävän simppeleiksi kustomointia varten, ei samaa ihmisjoukkoa enää tarvita samaan tarkoitukseen, vaan muokkaukset voi tehdä yksikin ihminen.”

kysyy psykiatri ensin miten potilas voi tämän tietää ja kun potilas ei voi olla asiasta täysin varma, saa psykiatri perusteen käyttää lausunnossaan ilmaisua luulosairas tai paranoidi, vaikka samaan aikaan Twitterissä olisi viljelty paljon linkkejä samantapaiseen asiaan liittyen linkkien kohteina vaikkapa sellaisia arvovaltaisia sivustoja kuin qz.com, theintercept.com, slashdot.com ja io9.com, artikkelien kommenttiosioissa käytäessä runsaasti asiaan liittyvää keskustelua ilman, että ehkä kukaan kutsuu ketään luulosairaaksi tai paranoidiksi. Ts. psykiatreilla on tavallaan eräänlainen lupa elää jonkinlaisessa rinnakkais-todellisuudessa, missä he voivat neppailla potilaan puheista pois kaiken sellaisen, joka ei sovi siihen tarinaan, jota lausunnoksikin kutsutaan. Jos psykiatrialta itseltään tiedustelisi, mikä on hänen osaamisensa taso jonkin asian suhteen, saattaisi tämä opiskelujensa aikaisten harjoitteiden mukaisesti kääntää asian siten, että ”nyt ei puhuta minusta psykiatrina, vaan keskitytään tähän sinun tilanteeseesi”. Potilaan kannalta olisi suotavaa, että hänellä ei ole liiemmin muita ongelmia elämässään tai terveydessään, sillä moniongelmaisuus ja vähän maksava asiakas eivät ole tervetullut yhdistelmä. ■

”Sanotaan tosin, että vaikkakin ylempi auktoriteetti saattaa estää meitä puhumasta tai kirjoittamasta vapaasti, se ei voi viedä meiltä ajattelemisen vapautta. Mutta miten paljon ja miten asianmukaisesti voisimme ajatella, jos emme ajattelisi niin sanoakseni yhdessä toisten kanssa, jotka välittävät meille ajatuksensa ja joille me välitämme ajatuksemme? Voidaan siis sanoa, että samat ulkoiset rajoitukset, jotka estävät ihmisiä välittämästä ajatuksiaan julkisesti toisille myös poistavat heiltä ajatuksen vapauden - tämän ainoan aarteen, joka meillä on jäljellä kaikkien kansalaisuuden taakkojen keskellä, ja joka yksin tarjoaa meille keinoja tämän olotilan vitsauksien voittamiseksi.” (Mitä on valistus?)

Ihmisenä olemiseen hienoisesti vaikuttavuus

Tietääkö ihminen liikaa ihmisenä olemisesta, ihmisenä olemisen mahdollisuuksista, ammattien mahdollistamista muista ihmisistä erottumisesta, sekä tietynlaisten ihmisten toisia enemmän merkittävydestä aiemmin historiassa, nykyisin ja tulevaisuudessa?

Valtioneuvoston toiminta vain vahvistaa sitä kehitystä, missä ammattikoulun ja yliopiston käyneen erottaa toisistaan erityisesti se seikka, että jälkimmäinen ymmärtää paremmin mikä on hänen asemansa ja tarpeellisuutensa nyt ja tulevaisuudessa, sekä mitä se on ollut historian saatossa. Ammattikoulustahan halutaan kehittää sellainen, missä hakeutuminen on ympärivuotista, työelämän tarpeiden säädellessä sisäänottomääriä ja yliopistoihin pääsyssä korostuu muita vastaan kilpailuvuus jo vuosia ennen kuin yliopistoon edes hakeudutaan. Mitä laaja-alaisemmin kaikenlaista elämään kuuluvaa (erityisesti ihmisenä olemista) tullaan jollain tapaa käydyksi läpi tai tullaan tottuneeksi/tiedostaneeksi opiskelujen aikana tai ohessa, sitä lujittuneemmaksi identiteetti, ammattiminä ja perusluonne muodostuu, mikä voi liiankin herkästi tarkoittaa sitä, että valmistuvasta opiskelijasta on tullut ihminen, joka harrastaa ensisijaisesti itsekkyyttä ja vasta toissijaisesti on muiden ihmisten hyvinvointia edistävä henkilö.

Ehkei aivan kategorisesti voida todeta, minkälaiselta opintolinjalta valmistuu minkäkinlaisia snobeja t.j.m. mutta eikö voisi pitää todennäköisenä, että yliopistotason valtiotieteilijät, lääkärit,

media-alan ammattilaiset ja opettajat ovat varsin eri tavoin maailmaan hahmottavia kuin esim. sosiaalialalta valmistuvat, tietoliikenneasentajat, kampaajat, kirjapainajat tai leipurit? Jossain siinä välimaastossa voi ajatella olevan informaatiotekniikan osaajat, joille ei ole erityisemmin opetettu mitään yhteiskunnallista, mutta joille on luontevaa ajatella asioita komponentteina tai entiteetteinä, joilla on jonkinlaisia keskinäisiä yhteyksiä. Tekoälyn ammatteja ja työnkuvia korvaavuuden voi varsin selkeästikin havaita nakertavan tärkeyden ym. tunnetta, mutta ainakin toistaiseksi esim. vakuutusvirkaillijat, asianajajat ja mainosalan osaajat voivat pitää itseään tarpeellisenä luovuudellaan tai perehtyneisyydellään. Lääkärit sen sijaan voivat olla huoleti vielä pitkän aikaa, sillä se ei heidän merkittävyden tunnettaan hetkauta, jos tekoäly laskee heitä paremmin joitakin helppoja numeroita tai tunnistaa röntgenkuvista jotain heitä nopeammin. Heidän tietynlainen huolettomuutensa näkyikin sitten siinä, miten he kohtelevat potilaitaan ja siinä kuinka he ja heidän sidosryhmänsä varmistelevat, ettei epäasiallisesta kohtelusta reklamoiminen vaikuta heidän mahdollisuuksiinsa kohdella potilaita kuten ennenkin eli huonosti.

Ihmisten keskinäinen verkostuneisuus ja tarve olla osaamatta itse aivan joka asiaa, sillä joku muukin voi tehdä sen jonkin asian, jotta monesti siihen, että he alkavat viimeistään opintojensa kautta muodostuneen uuden identiteettinsä saamisen jұлkeen ymmärtää, että eri sosioekonomisiin ryhmiin kuuluvien löytäessä toisensa, tarvitsevat he jonkin muun vastakkai-

sen tahon, jonka tehtävänä olisi olla jollain tapaa heitä huonompi. Yhdessähän heillä on runsaasti tietotaitoa ja käytännön mahdollisuuksia liittyen esim. luonnontieteisiin, yhteiskuntatieteisiin, sosiaalitieteisiin, tieto- ja informaatiotekniikkaan ym., mitä täydentävät erilaisten vähemmän koulutusta vaativien ammattien osaajat, mikä kristalloituu mm. kirjoituksessa Prismaan liittyen. ■

Jos tapahtumien eteenpäinviestittävyttä arvioitaisiin sen perusteella, saako kuulija heti otteen siitä, mikä on ollut tarkoitus, moni tapahtuma jäisi mainitsematta.

Historian opettaja iltalukiassa: toteaa maailman olevan ”niin pieni paikka”, kun puheena on väestömäärän lisääntyminen, jota havainnollistettu myös lisääntymiskäyrällä, joka ulottui vuoteen 2030.

Englannin opettaja iltalukiassa: laittaa kaikki mahdolliset luokan valot päälle saatuaan tietää, että yksi opiskelijoista on ottanut hiukan liikaa Ritalinia, joten silmät eivät mieltäisi liiasta valaistuksesta.

Äidinkielen opettaja iltalukiassa: käyttää jokaisessa tehtävämonisteessaan erilaista kirjainta ikään kuin kyse olisi ala-asteen oppilaista, jotka tarvitsevat jotain ”jännää” erottuvuutta asioiden tekemiseksi mielenkiintoisemmaksi.

Äidinkielen opettaja iltalukiassa: valitsee oppilaiden luettavaksi lehtileikkeen, jossa suomalaiset juopot tekevät typeryksiä Tallinnassa, sekä tarinan jossa susiruma prinssi näkee veden kuvajaisessa itsensä komeampana.

Äidinkielen opettaja iltalukiassa: kyselee oppilailta tunnistavaksi he mainittuja sanoja, kieltäen kuitenkin kysyttäessä sanan anekdootti täsmällisen merkityksen tietyn oppilaan kohdalla, vaikka määritelmä oli Internetixin sivuillakin.

”Hänen tyytymättömyytensä ei todellakaan ollut aiheetonta. Sattumalta kävi näet ilmi, että aviopuolisoiden kirjeenvaihtoa oli tarkkailtu aina vuoteen 1875 saakka. Kirjeet kulkivat siis Staraja Russan poliisin käsien kautta; Dostojevski sai vasta 1880 tietää, että sensurointi oli päättynyt viisi vuotta sitten, huomauttaa Belov Annan muistelmiin uittamissaan kommentaareissa. Dostojevskia siis tarkkailtiin pitkään, ikään kuin rangaistusvuosien viimeisinä jälkimainikeina.” (Dostojevski ja todellisuus)

”Siten vihollisen liikkeiden ohjaamisessa taitavat luovat tilanteen, johon hänen on pakko vastata, he houkuttelevat häntä jollakin, johon hän varmasti tarttuu, ja ilmeisen voiton syötit odottavat häntä voimat koossa.” (Sodankäynnin taito)

Häirintään osallistuja attribuointien uhrina

Tämä teksti sisältää sanoja, joiden esiin loihtimat mielikuvat eivät ole odotettuja muiden tekstien perusteella. Sinänsä varsin kesyä, ottaen huomioon, kuinka karkeaa ja moukkamaista ihmisten käytös voi olla ja mistä voisi kertoa, jos se ei kävisi lukijasta vähemmän mielekkääksi.

Häirintään viehtyneet ihmisverkostot tapaavat saattaa jäsentensä tehtäväksi kaikenlaista sel-laista, mikä ajan kanssa attribuoi kohdehenkilön mielessä johonkin tiettyyn osallistuneeseen ihmiseen liittyen tietynlaisia assosiaatioita ja niistä juontuvia muita ajatuksia. Koska häirintä on tyy-pillisesti jotain, jota kukaan ei kaipaa osakseen, käytetään attribuutteina sellaista, joka ei miellytä kohdeyksilöä, mutta se tarkoittaa myös sitä, että aina toisinaan jonkun osallistujan on ikään kuin uhrauduttava (esim. jostain työstä tehdään tyt-tö, jonka on tarkoitus tuoda mieleen pornovide-on pepputyttö). Mutta kysyttiinkö attribuotivalta hyväksyntää tällaiseen vai asetettiin hänet hänelle kertomatta tilanteisiin, jotka muokkaavat tietyn havainnoijan assosiaatioverkostoja tietyllä tavalla?

Koska ihmisten välinen verkostoituneisuus tarkoittaa myös sitä, että asioita tehdään yhdessä, tulevat osallistuvista nekin, jotka seuraavat ta-pahtumien kulkuja passiivisesti, tietoisiksi, että joku tietty tyttö on tietylle ihmiselle ”se peppu-tyttö”. Tämä ei vielä sellaisenaan tuhoa tuon tytön mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen muiden osallistujien kanssa, jos hänen mieltensä on riittävän kestävä moiselle ja hän on riittävän suosittu tai kelpaava ihmisenä, mutta jos kyse olisi hupaisuus—iljettävyyys -jatjumolla yleisesti

vähemmän mielekkäistä attribuoinneista, olisi jotain, joka ajan kanssa tulisi haitaksi hänelle.

Näiden ihmisten käyttäessä häirintäteknii-kanaan paljolti sitä periaatetta, että aiempi ha-vainto tai ajatus vahvistaa jonkin myöhemmän ajatuksen tulemistä mieleen, kääntyy juuri tämä osallistujia itseään varten. Tämä johtuu siitä, että osallistujien mielessä tullessa ensi esiakti-voiduttua pepputyttöisyyden idea ja muu saman asian tienoille liittyvä (anaaliseksi, levitettävyyys ym.), alkaa muiden osallistujien mieleen kertyä tähän pepputyttöön liittyen uutta attribuuttia sitä mukaa, kun esiaktivoituneisuutta seuraa muissa yhteyksissä tehdyt havainnot, jotka vah-vistavat pepputyttöä mieleen tulevia ajatuksia. Tämä taasen on varsin kontrolloimatonta, eikä kenelläkään osallistujista ole selkeää käsitystä sii-tä, miten kunkin osallistujan käsitys tuosta pep-putyttöä muokkaantuu ajan kanssa.

Varsinkin naisosallistujista on helppo lu-kea, että he tiedostavat heitä itseään ärsyttävän ”vastuunsa” osallistua häirintään attribuotimalla itseensä jotain pöhköä tjm., sillä ainakin jollain tasolla he ymmärtävät, mitä haittaa moisesta voi olla hänelle itselleen. Jos muilta osallistujilta ky-selee, mikä on heidän suhteensa tuohon peppu-tyttöön, niin sellaisenaan voi saada vastauksen, että suhtautuminen on ihan tavallinen eli ”ei mi-

tään ongelmaa” tjs. Todellisuudessa aika on ehtinyt vaikuttaa heidän mieleensä enemmän kuin he antavat kerronnallaan ymmärtää, eikä jatkuvasti olisi sellaisia tilanteita, joissa esim. hiljainen syrjivyyksy olisi erityisen selkeästi läsnä olevaa. Joillakin työillä tämän tajuaminen tulee viiveellä, jolloin he kuvittelevat, että he vain osallistuvat kertaalleen johonkin tekoseen, mutta jos se yksi kertakin riittää haitaksi hänelle itselleen, sillä tuotettua attribuuttiahan tullaan käyttämään myöhemmin moneen kertaan ja ajatukset johtavat osallistujien keskuudessa sinnepäin useista muista ajatuksista. Toki asia voidaan yrittää selittää pois sitenkin, että pidetään muiden osallistujien erottelutarkkuutta sen verran laadukkaana, ettei mielikuvahaittaa pääsisi kertymään, mutta hyvä erottelutarkkuus vaatii aktiivista ajatuksien prosessointia, minkä monet kokisivat suorastaan työlääksi.

Tilastollisesti tämän asian tiedostamisen osallistujien keskuudessa voi osoittaa epäsuorasti, huomaamalla, että hyvännäköiset tytöt ja naiset ottavat mieluiten osaa sellaisiin tekoihin, joissa he voivat esiintyä naisellisesti, sensuellista, viehkeästi tms. läkkäämmät naiset taasen ovat ilmeisesti herkempiä ajattelemaan, että heillä on riittävästi sellaista elämäkokemusta, joka muistuttaa heitä siitä, kuinka he joskus aiemmin olivat hyvännäköisiä yms., joten muutama kerta örkin tms. näköisenä tai pöhkösti käyttäytyvä nä ei tunnu heistä ensimmäisellä, eikä monelle myöhemmälläkään kerralla erityisen haitalliselta heille itselleen. Hermostuneimpia ovat sellaiset naiset, jotka ovat vielä kohtalaisen nuoria (esim. alle 30-vuotiaita), mutta eivät koskaan tai useinkaan ole kokeneet olleensa kauniita tai muuten itseensä täysin tyytyväisiä. Toki kaikki näistä voivat ystäviensä puheiden kautta saada palautettua hyväntuulisuuksensa ym. tekojensa jälkeen, mutta ei se mihinkään sitä tosiasiaa hälvennä, että mo-

nien muiden osallistujien mieliin on jäänyt jälkiä hänestä ja hänen osallisuudestaan. Voi mennä vuosiakin ennen kuin muiden osallistujien myöhemmät havainnot muissa yhteyksissä johtavat siihen, että aiemmin häirintään osallistunut alkaa tuntua ei-haluttavalta tms. ■

Missiot, hankkeet yms.

Hack the Pack. Stora Enso wants to make the whole value chain of the packaging product, from harvesting wood in a forest to a final product in the consumer's hand, more transparent. This way we can tell Stora Enso's customers and consumers the story of the product, emphasizing its' sustainability. Customers include publishers, retailers, brand owners, print and board producers, printing houses, merchants, converters and joineries and construction companies. Collecting and visualizing all data from the value chain also enables the creation of new business and service ideas. (Industryhack)

Reaaliaikatalous. Reaaliaikataloudessa kaikki liiketoimintatieto muuntuu standardoiduksi, rakenteiseksi dataksi, joka on helposti koneluettavassa muodossa. Pienten ja keskisuurten yritysten kasvumahdollisuuksien lisääntyminen on seurausta hallinnollisten kustannusten ja hallintoon käytetyn ajan merkittävästä vähenemisestä. Kun yritys avaa näkyvyyden talousdataansa, se saa vastineeksi automaattisen, reaaliaikaisen raportoinnin verojen ja muun julkisen sektorin vaatiman finanssitudon osalta. Kaiken lisäksi kirjanpito automatisoituu, ja yritys saa sisäisen reaaliaikaisen tiedon yrityksen kassavirrasta sekä tulevien sopimusten aiheuttaman kassavirtaennusteen. (Teknologiategollisuus ry)

Virjox - Elämyksellisiä palveluita virtuaaliodellisuuudessa. Tavoitteena on ideoida, luoda, toteuttaa ja testata VR:ään innovatiivisia palvelukonsepteja, palveluympäristöjä ja journalistisia tarinankerronnan innovaatioita oikeissa käyttökoteksteissa. Projektin toteutuksessa kehitetään ja sovelletaan design thinking -ajatteluun pohjautuvaa ketterää kehitys- ja toteutusprosessia erityises-

ti VR-palveluiden kehittämiseen monikanavaisessa mediaympäristössä. Tavoitteena on tutkia ja luoda nopeasyklisissä kokeiluissa elämyksellisiä sisältöjä ja ratkaisuja, jotka tuottavat merkittävää lisäarvoa käyttäjille eri käyttökonteksteissa ja palveluympäristöissä. (Tampere University of Technology, University of Tampere, Jyväskylän University)

Quantifying human experience for increased intelligence within work teams and in the customer interface. Vuorovaikutusteknologiat eivät kuitenkaan vielä vastaa riittävän hyvin ihmisten tarpeisiin. Väärinymmärrykset ovat tavallisia ja jaetun ongelmanratkaisun tehokkuus heikkenee. Kommunikaatiotyökalujen suurimmat puutteet liittyvät tekijöihin, jotka määrittävät hyvää ihmistenvälistä vuorovaikutusta: jaettua kontekstia, synkronoitumista, ja ennen kaikkea tunnetiedon laadukasta välittymistä. Projektin hyödyntää monitieteistä tutkimusta, jossa yhdistyvät kognitiivinen, affektiivinen ja sosiaalinen neurotiede, biosignaalin analysointi, konenäköteknologia ja algoritmit, datafuusio, kompleksisten verkostojen tutkimus sekä käyttäjakeskeiset design-menettelmät. Tavoitteena on luoda uutta tietoa, joka avaa mahdollisuuksia parantaa digitaalista ja kasvokkain tapahtuvaa vuorovaikutusta. Projektissa tutkitaan myös tunnetiedon käyttämistä palvelujen, applikaatioiden ja sisältöjen suunnittelussa sekä testaamisessa. (Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, Oulun yliopisto) ■

“Esitutkinnassa ei käynyt esille mitään talouteen, parisuhteeseen tai terveyteen liittyvää seikkaa, joka selittäisi toimintaa.”

”Erikoista on se, että poliisin mukaan ilmi tulleet seikat selittävät vain itsemurhan, eivät murhia.”

“Oli poliisin mukaan kokenut epäonnistumisensa seurauksena elämänsä jatkamisen mahdottomaksi. Poliisi ei tarkenna, mihin koettu epäonnistuminen liittyy.”

”Perhe asui arvotalossa ydinkeskustassa ja isä työskenteli teknologiajohtajana yrityksessä, joka oli juuri myyty kansainväliselle konsernille.”

“Perhesurmaa ei poliisin mukaan olisi ollut mahdollista ennakoida. Toimi viime hetkiin saakka aivan tavanomaisesti.”

(Utislauseista ei yleensä voi suoraan tunnistaa, onko häirintää tapahtunut vai eikö ole.)

TÄSSÄ VOISI OLLA MAINOKSESI.